

2/2017

SFV

magasinet

Bildning & Kultur

SFV:s nya styrelseordförande ~ Kanadarapporten ~ Edward Westman

Nr 2
April 2017
Volym 10, 3. årgången

UTGIVARE
Svenska folkskolans vänner
www.sfv.fi
svf@svf.fi

SFV:s kultur- och bildningstidskrift
utkommer 4 gånger år 2017

Nr	1	2	3	4
Materialdag	20.1	7.4	8.9	10.11
Utdelas	2.3	15.5	16.10	15.12

REDAKTION
SFV, Annegatan 12,
00120 Helsingfors,
tel. 09-684 4570
redaktion@svf.fi
Vi finns på Facebook,
Twitter och YouTube.

**CHEFREDAKTÖR
& ANSVARIG UTGIVARE**
Johan Aura
johan.aura@svf.fi
040-3559 935

REDAKTÖRER
Rabbe Sandelin
rabbe.sandelin@svf.fi
Christine Skogman
christine.skogman@svf.fi

LAYOUT
Pia Pettersson

PÄRMFOTO
Johannes Tervo

OY FRAM AB, Vasa
ISSN 2342-7426 (print)
ISSN 2342-7442 (online)

FOTO: PIA PETTERSSON

- 4 Kontakta SFV
- 5 Ledaren: Resultat och utdelning
- 6 Kort
- 8 Medaljregn under SFV:s vår- och utdelningsfest
- 13 Kolumnen: Bildning är inte sanning!
- 14 Wivan Nygård-Fagerudd, SFV:s nya styrelseordförande
- 20 Pelle Persson ger över stafettpipen
- 22 Identiteten har många dimensioner
- 24 Språkrapport från Kanada
- 29 Bengelsdorff: Om att leva och lära
- 30 Peter och Sankte Per vid himmelrikets port
- 33 Kvinnor berättar – kvinnoberättelser från Svenskfinland
- 34 Från barndom i Finland till vuxenliv i Danmark
- 36 Göran Djupsund ser orosmoln
- 39 Kulturkolumnen: Sunt förnuft i trumpismens tid
- 40 Edward Westman – en svensk franskinspirerad naturlyriker
- 45 Förbunden i Svenskfinland mår bra
- 46 Flexibelt lärande möjliggörs av lärplattformar
- 48 Frågan
- 49 SFV fakta
- 50 Författare på djupet
- 54 Boklådan
- 58 Kryss / sudoku / anagramjakten

”

*Målet har inte varit att få ett pris
– det vi gjort, har vi gjort av
kärlek för det vi sysslar med.*

Karin Ihalainen, s.26.

FOTO: RABBE SANDELIN

14

SFV:s styrelse valde i mars musikmagister Wivan Nygård-Fagerudd till ny styrelseordförande. Hon har arbetat i styrelsen sedan 2010, och varit viceordförande i ett år. Uppväxt i Österbotten, utexaminerad från Sibelius-akademin, och idag verksam i Stockholm med lärarfortbildning, rör hon sig vant i både finlandssvenska och nordiska bildnings- och kultursammanhang.

► *Sidan 14*

24

I februari 2017 reste Heidi Backman och SFV:s styrelse för att bekanta sig med tvåspråkigheten i tre provinser i Kanada. Språkforskaren Johan Häggman hade planerat ett omfattande och intressant program genom de värdefulla kontakter han har. De träffade tjänstemän och politiker på federal och provinssiell nivå samt representanter för forskning och tredje sektorn.

► *Sidan 22*

40

I år har det gått etthundra år sedan den svenska landskapsmålaren Edvard Westman gick ur tiden. Han var född 1865 i Gävle, men växte upp i Stockholm. Genom kontakten med Victor Westerholm kom Westman att verka i Finland under flera perioder. I sitt hemland är Edvard Westman i det närmaste helt bortglömd, men i Finland är hans konst ännu uppskattad.

► *Sidan 34*

Frågor om donationer till SFV samt SFV:s förvaltning

JOHAN AURA
KANSLICHEF
johan.aura@sfv.fi
040-3559 935

Frågor om SFV:s ekonomifunktion eller datasystem

TED ÖSTERMAN
EKONOMICHEF
ted.osterman@sfv.fi
0400-197 692

Frågor om SFV:s tävlingar, pris och medaljer samt medlemskap.

CAMILLA NORDBLAD
KANSLICHEFENS ASSISTENT
camilla.nordblad@sfv.fi
045-1210 864

Frågor om SFV:s bidrag och stipendier

VIVEKA ÅBERG
KOORDINATOR
viveka.oberg@sfv.fi
stipendier@sfv.fi
040-5331 710

Frågor om SFV:s fastigheter

STEFAN JOHANSSON
FASTIGHETSDIREKTÖR
stefan.johansson@sfv.fi
044-7397 340

Frågor om föreningsverksamhet

STEFAN ANDERSSON
PERSONALADMINISTRÄTOR (ÄVEN EKONOMI)
stefan.andersson@sfv.fi
050-441 0630

Frågor om SFV:s studiecentral

SIXTEN SANDSTRÖM
REKTOR FÖR SFV:S STUDIECENTRAL
sixten.sandstrom@sfv.fi
050-4824329

Frågor om lokal utveckling & projekt

ANN-SOFI BACKGREN
SPECIALSAKKUNNIG
ann-sofi.backgren@sfv.fi
050-522 26 42

Frågor om studiecentralens kurser och föreningsverksamhet

SEBASTIAN GRIPENBERG
VERKSAMHETSOMBUD NYLAND
sebastian.gripenberg@sfv.fi
050-441 0818

Frågor om festsalen G18 och bokningar

TOM SUNDBERG
VAKTMÄSTARE
tom.sundberg@sfv.fi
050-366 6436

Frågor om studiecentralens kurser och studiecirklar

BEATRICE ÖSTMAN
VERKSAMHETSOMBUD ÅBOLAND
beatrice.ostman@sfv.fi
040-5026 026

Frågor om SFV:s kommunikation, publikationer och annonsering

RABBE SANDELIN
REDAKTÖR
rabbe.sandelin@sfv.fi
0400-453 953

Frågor om studiecentralens kurser

ANNA-KARIN ÖHMAN
VERKSAMHETSOMBUD ÖSTERBOTTEN
anna-karin.ohman@sfv.fi
050-3421 890

CHRISTINE SKOGMAN
INFORMATÖR
christine.skogman@sfv.fi
050-4340 620

Resultat och utdelning

SFV:s bokslut för år 2016 kunde tredje året i rad uppvisa ett överskott. De tre senaste åren har vi kunnat öka vår bidragsgivning med 28 procent. Det innebär att vi nu definitivt lagt underskottet på 2,8 miljoner euro från år 2013 bakom oss. Det positiva resultatet är en följd av många samverkande faktorer: av att föreningens personal gjort ett lysande jobb, av att vi idkat framgångsrik förmögenhetsförvaltning, och av att vi trimmat våra ekonomifunktioner och gjort kostnadsminskningar.

SFV har alltså tryggt sina möjligheter att även framöver främja kunskap, kompetens och kultur på svenska genom att stödja, initiera och synliggöra bildnings- och kultursträvanden. Vi stöder oss på långa och viktiga traditioner, vilket även vår- och utdelningsfesten visade (se sidan 8). Men samtidigt tycker jag att SFV på ett spännande sätt de senaste åren kombinerat uppskattade traditioner med nytänkande, och en vilja att pröva på helt nya saker. Till stor hjälp i detta utvecklingsarbete har vi vår stora medlemskår, och även de enkäter och brainstormingar vi gjort, bland både medlemmar och andra intressenter. Resultatet från den senaste brainstormingen kan du läsa om i nästa nummer av SFV-magasinet.

Jag vill ändå inte sticka under stol med att SFV och föreningens verksamhet innevarande år behandlats i pressen även i mindre smickrande dager, i form av artiklar och skrivelser kring en idag välkänd, tilltänkt tjänstebostad. Tyvärr hann jag inte kommentera saken i det förra numret av SFV-magasinet eftersom den tidningen redan låg i tryck då saken aktualiserades. Därför vill jag nu beklaga den skugga som kastades på föreningens verksamhet, och be om ursäkt för det obehag som våra medlemmar och intressenter fick känna av. Vi ser nu med tillförsikt på det arbete som den nya styrelsen och ordföranden inlett med tanke på strategiperioden 2018 till 2020.

Johan Aura

KANSLICHEF,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Skriv eller ring!

www.sfv.fi | sfv@sfv.fi | 09-684 4570 | abo@sfv.fi | vasa@sfv.fi

Prisutdelning 4.9

■ Till SFV:s skönlitterära skrivartävling för personer över 30 år, Solveig von Schoultz-tävlingen, inkom totalt 66 bidrag. Prisutdelningen är den 4 september i festsalen i SFV-huset G18 i Helsingfors. SFV-medlemmar får gärna delta i prisutdelningen. Meddela senast 30.8 om du vill delta. Anmälningar till **Camilla Nordblad**, tfn 045-121 0864, camilla.nordblad@sfv.fi.

Ulla Lindfors avliden

■ Den 13 december 1999 mottog SFV en värdefull donation då makarna **Ulla** och **Henry Lindfors** donerade ett antal bostadslägenheter till föreningen. Donationens uppskattade värde uppgick till 2 miljoner mark vid instiftandet av Henry och Ulla Lindfors fond 1999. Fondens avkastning skall enligt donatorernas önskemål användas "enligt Svenska Folkskolans Vänner r.f:s fria prövning... i enlighet med föreningens stadgar och ändamål".

Henry Lindfors föddes den 3 mars 1912 i Borgå. Han tog folkskolläraryxamen 1935 och blev senare speciallärare. På en kurs i Uddevalla i Sverige träffades Ulla och Henry, ingick äktenskap 1956 och bodde under sin yrkesverksamma tid i Helsingfors. Henry fick sin första tjänst i Dickursby svenska folkskola där han verkade fram till 1948. Året därpå fick han tjänst i Cygnaeus-skolan, och var senare föreståndare i Illergrändens skola i Hertonäs. Han blev pensionerad 1972 och dog 19 april 2004 i Ekenäs.

Ulla Lindfors föddes den 16 februari 1921. Hon var lärare i Svenska flickskolan (Arken), i Svenska flicklyceet (Bullan), Östra svenska läroverket och till sist i Brändö gymnasium. Hon pensionerades 1984. Ulla och Henry flyttade till Ekenäs 1988. Ulla tyckte mycket om att läsa böcker och var aktiv inom Marthorna.

Den 26 mars 2017 dog Ulla Lindfors. Lägenheten i Ekenäs där paret, och senare Ulla bodde fram till sin död, övergick i SFV:s ägo i samband med donationen 1999.

SFV:s understödsförening höll årsmöte

■ SFV:s understödsförening höll sitt årsmöte den 23 mars 2017 kl. 14 på SFV:s kansli i Helsingfors. Årsmötet fastställde medlemsavgiften för 2017 till 15 euro.

Årsmötet återvalde styrelseordförande **Matts Granö**, som stod i tur att avgå. Årsmötet återvalde även styrelsemedlemmarna **Bernt Morelius** och **Lars**

Nyström, som stod i tur att avgå. Övriga medlemmar i styrelsen är **Johan Aura** och **Camilla Nordblad**. I verksamhetsöversikten konstaterade Matts Granö att föreningens ändamål enligt stadgarna är «att sammanföra den finlandssvenska befolkningen till gemensamma insatser för att främja det mångskiftande och betydelsefulla bildningsarbete som föreningen Svenska folkskolans vänner r.f. utför till förmån för skolor, barnträdgårdar, bibliotek och ungdomens yrkesutbildning». Understödsföreningen stödde år 2016 Svenska folkskolans vänner r.f. med 55 000 euro. Stödet örönmärktes för stipendier till studerande.

Understödsföreningen behandlade medlemsmotion

■ Under sitt möte den 10 april behandlade Svenska folkskolans vänner understödsförening rf:s styrelse den medlemsmotion som lämnats in till föreningens årsmöte den 23 mars.

Motionen yrkade på att se över stadgarna för Svenska folkskolans vänner r.f. och Svenska folkskolans vänner understödsförening r.f. Eftersom motionen inkommit för sent för att behandlas av

årsmötet hänsköts behandlingen till styrelsen.

Styrelsen beslöt kontakta en juridisk byrå för att få en analys av föreningens stadgar i ljuset av dagens och morgondagens krav. Då det juridiska utlåtande inkommit, kallar styrelsens ordförande till ett nytt styrelsemöte där ärendet behandlas, senast före utgången av augusti 2017.

Beviljade bidrag utbetalas 31.5

■ I februari tog SFV emot 752 ansökningar. Beslut sändes ut till samtliga sökande per e-post i slutet av april, och utbetalningen av beviljade bidrag sker 31.5. Samtliga bidragsmottagare finns publicerade på SFV:s webbplats. Har du frågor om ansökningarna, vänd

dig till **Viveka Åberg**, tfn 040-533 1710, koordinator för SFV:s allmänna bidrag.

I september 2017 öppnas den andra ansökningsomgången. Bidrag kan då sökas av organisationer för projekt och verksamhet som sker 2018. Mera information finns på www.sfv.fi.

Ny ordförande, nya styrelsemedlemmar

SFV:s styrelse 2017: Gun Oker-Blom, Kjell Herberts, Åsa Lindberg, Heidi Backman, Pia Österman, Gustaf Widén, Stig-Björn Nyberg och Wivan Nygård-Fagerudd. På bilden saknas Jan-Erik Stenman.

■ Svenska folkskolans vänner r.f. höll sitt årsmöte och konstituerande styrelsemöte den 27 mars 2017 på föreningens kansli i Helsingfors. Vid årsmötet behandlades stadgeenliga ärenden.

Verkställande direktör, jur.kand. **Jan-Erik Stenman** och filosofie doktor, akademisekreterare **Åsa Lindberg** valdes till nya styrelseledamöter för Svenska folkskolans vänner r.f. Årsmötet återvalde ledamöterna direktör **Gun Oker-Blom** och kulturjournalist **Gustaf Widén**, som stod i tur att avgå.

Professor **Per-Edvin Persson** aviserade för ett år sedan att han inte sitter sin mandatperiod ut. Styrelseledamot **Marc Hinzenberg**, som stod i tur att avgå, ställde inte upp för återval.

De övriga ledamöterna i SFV:s styrelse är musikmagister **Wivan Nygård-Fagerudd**, bildningsdirektör **Heidi Backman**, forskare **Kjell Herberts**, FM **Stig-**

Björn Nyberg och verksamhetsledare, FM **Pia Österman**.

Årsmötet återvalde **Peter Storsjö** som medlem i förvaltningsrådet. Övriga medlemmar i förvaltningsrådet är **Kim Lindström** och **Jarl Sved**. Förvaltningsrådet är ett rådgivande organ.

Under SFV:s konstituerande styrelsemöte den 27 mars 2017 valdes Wivan Nygård-Fagerudd till ordförande, och Stig-Björn Nyberg till vice ordförande.

I sin verksamhetsöversikt under årsmötet konstaterade kanslichef **Johan Aura** att SFV:s ekonomi har utvecklats positivt. År 2016 ökade SFV:s eget kapital med 3,6 miljoner euro från bokslutet 2015, och uppgår nu till 102,3 miljoner. SFV:s totala stöd för syftesfrämjande verksamhet 2016 var drygt 3,9 miljoner euro. Det totala stödet har de tre senaste åren har ökat med 28 procent.

En intervju med SFV:s nya ordförande Wivan Nygård-Fagerudd finns på sidan 14.

SFV:s allmänna bidrag

SFV har två ansökningsperioder:

- ▶ I februari söker organisationer som verkar enligt skolårets läsår (för projekt som genomförs följande höst- eller vårtermin) samt privatpersoner.
- ▶ I september söker organisationer (för verksamhet som skall ske följande år).

Septemberansökan (1-30.9.2017)

Vem kan söka bidrag i september?

- ▶ registrerad förening
- ▶ annan bolagsform med allmännyttig verksamhet

Närmare information publiceras på SFV:s webbsida före sommaren.

1975

■ I början av år 1975 aktualiserades en översyn av SFV:s organisation på basen av en promemoria utarbetad av kanslichef Ragnar Mannil.

I PM:et tog Mannil upp frågan om SFV:s namnform. Efter grundskolans införande i Finland var det många som ansåg att namnet "Svenska folkskolans vänner" inte längre kändes adekvat.

SFV:s namn, inbegripande ordet "folkskola" ansåg Mannil ändå så inrotat, att det inte var möjligt att utplåna – så då ärendet behandlas i SFV:s styrelse bollade man med nya namn som "Kulturförbundet Svenska folkskolans vänner", eller "Bildningsförbundet Svenska folkskolans vänner".

Båda hade krävt nya stadgar, men styrelsen godkände ändå enhälligt själva idén om att byta namn. Åsikterna om den nya namnformen var emellertid delade, så saken hänsköts till arbetsutskottet för ytterligare behandling.

Namnfrågan behandlades sedan i flera repriser, och fanns även med i kallelsen till årsmötet 1977.

Till sist beslöt styrelsen ändå att bibehålla den gamla namnformen, med tillägget "förening för finlandssvenskt bildningsarbete" – att användas på till exempel brevblanketter och tryckalster, vilket inte krävde en stadgeändring. Förslaget att behandla frågan på årsmötet drogs tillbaka.

SFV:s pris, medaljer och vistelsesstipendier delades traditionsenligt ut på vår- och utdelningsfesten i SFV-huset G18 den 29 mars. I år avslöjades även vinnaren av Caj Ehrstedts pris, SFV:s sångtävling som återkommer vart tredje år.

MEDALJREGN

under SFV:s vår- och utdelningsfest

Text Rabbe Sandelin ~ Foto Rabbe Sandelin, Pia Pettersson

Nomineringen till prisen och medaljerna var även denna gång helt öppen – allmänheten kunde nominera kandidater under december månad, varefter pris-kommittéerna tog vid och gjorde ett grannliga arbete med att utse mottagarna.

SFV har inalles fyra stora pris, men alla delas inte ut årligen – denna gång delades tre pris ut.

Folkbildningspriset 2017 på 15000 euro gick till Professor **Göran Djupsund**. Han har sedan mitten av 1970-talet varit knuten till Åbo Akademi och disputerade 1981 med avhandlingen "Illusionen om planering: en studie i kommunplaneringens konsekvenser". I finlandssvenska medier är Göran Djupsund sedan länge en institution som samhällsanalytiker, alltid redo att med slagkraftiga

formuleringar blixtbelysa politiken. Han har profilerat sig som valkommentator framför allt i radio och TV, där hans briljanta sammanfattningar ofta gjort valvakorna till intellektuell underhållning på hög nivå. Hans kommentarer till dagspolitiken förenar akademisk stringens med ett i sann mening folkbildande uttrycksätt; han har en ovanlig förmåga att förklara komplexa frågor utan att förenkla. Som samhällsdebattör väljer han gärna nya, överraskande synvinklar.

SFV:s kulturpris 2017 gick till **Marit Berndtson**, som i över tjugo års tid arbetat som administrativ chef på Wasa Teater. Marits brinnande teaterintresse och stora kärlek till konsten och kulturen har lagt grunden för den konstnärligt högklassiga teater som Wasa Teater är idag. Berndtsons kunskaper och engagemang kommer också andra finlandssvenska och även finska teatrar till godo. Hon

har arbetat för en tillgänglig och öppen teater, bland annat genom att satsa på barn och ungdomar och också mera åsidosatta publikgrupper, i en tid då teatrar gärna satsar på säkra kort. Berndtson är även aktiv på det nationella planet, institutionsteatrarna till fromma. Åren 2014–2016 koordinerade hon ett stort samarbetsprojekt; Sylvi, med fyra andra finländska teatrar och riksteatern från Sverige. Hon har sett teaterchefer komma och gå, och med sitt gedigna teaterkunnande stått för kontinuitet. Marit Berndtson är i ordets sanna betydelse en eldsjäl och en humanismens förkämpe.

Christoffer Grönholms pris 2017 gick till **Sinikka Lahtinen**, professor i nordiska språk vid institutionen för språk- och översättningsvetenskap vid Åbo universitet. Hennes specialområde är svenska som andra språk. Lahtinen är själv finskspråkig, och disputerade med

en avhandling om inläraarsvenska vid Jyväskylä universitet 1988. Hon har en lång bakgrund som lärare i svenska för finskspråkiga på universitetsnivå. Hon är därtill en av de ledande forskarna i svenska som andraspråk i Finland idag. Sinikka Lahtinen är en starkt engagerad lärare som är mycket omtyckt bland både studenter och kolleger. Hon gör en stor gärning som utbildare av svensklärare till de finska skolorna.

FOLKBILDNINGSMEDALJEN. Folkbildningsmedaljerna har delats ut sedan SFV:s 80-årsjubileum år 1962. Till medaljen hör en prissumma på 2500 euro.

Den första folkbildningsmedaljen tillföll **Henry Forssell**, grafisk formgivare, Helsingfors. Sedan 1975 har Henry Forssell i 95 utställningar presenterat vår kultur som visuella helheter, där samspelet mellan yta och djup gestaltats på ett nyskapande sätt. Det är ett prisma av skärgård, sjöfart och maritimt liv, hamnar och båtar, lotsar, smugglare och seglare, jakt, fiske, hantverk och matkultur, fornfynd och krigshistoria – som gestaltas. Det här sker i såväl planering som formgivning av olika trycksaker, även i internationella sammanhang. Skärgårdsmuseet i Pernå som han var med om att skapa år 1985 är den ouslinliga inspirationskällan. Hans verk är också ett försvar för marginella livsformer i hotade natur- och kulturmiljöer.

Den andra folkbildningsmedaljen gick till **Eva-Maria Strömsholm**, pedagogie och politices magister med utvecklingspsykologi som huvudämne, i Vasa. Hon har varit en eldsjäl i frivilligarbete mot cancer. Hon har bland annat grundat Finlandssvenska Cancergruppen, som är ett virtuellt kamratstödnätverk på Facebook för finlandssvenska cancerpatienter. Eva-Maria har ordnat välgörenhetsloppet "Spring för livet", där deltagaravgiften gick till barnens hemsjukhus, och i fem år har hon också ordnat mjukdjursinsamlingar till sjuka barn på barnavdelningen. Djuren fick barnen sedan ta med sig hem. Eva-Maria

Uppifrån: Göran Djupsund, Marit Berndtson, Sinikka Lahtinen

Strömsholm har med uppfinningsriktighet engagerat sig för utsatta grupper.

Den tredje Folkbildningsmedaljen år 2017 gick till **Jan Sundberg**, Grankulla, professor vid institutionen för politik och ekonomi, Helsingfors universitet. Jan Sundberg inledde sin fritidsvistelse i Rosala 2001 och redan samma år startade han tillsammans med skolans rektor en sommarfotbollsskola för trakten barn och ungdom. Han var med och bildade Rosala Byråd år 2002, och var en av initiativtagarna till Hustomten i Hitis 2003, vars uppgift är att bistå servicehemmet Solglimten. År 2003 utkom första numret av tidningen RoHit, vars grundare och chefredaktör Sundberg är. Hälften av tidningens vinst delas årligen ut till olika aktiviteter över hela Hitis skärgård, resten går till utgivningen av nästa års nummer och andra välgörande ändamål i närregionen. Sundberg är även ordförande för Kulturfonden Finland-Norge, och jobbar för att få den finskspråkiga befolkningen att inse värdet av att lära sig skandinaviska språk.

Den fjärde Folkbildningsmedaljen år 2017 gick till **Håkan Wikman**, musikmagister, Vanda. Håkan Wikman har som musiker och kördirigent gjort stora insatser för musiklivet. Under flera decennier har han i Vanda såväl som i Helsingfors och Esbo mångsidigt främjat allsången, även i sin kantorsgärning. Som kurator för Helsingfors sång- och musikförbunds jubileumsår 2017 har han tagit en aktiv roll för att förnya upplägget vid kvällarna på roddstadion, och är den centrala kraften i Gammelstadens Ungdomsförenings nyetablerade allsångs-evenemang på Berghyddan. Håkan Wikman har både insikten och kunnandet när det gäller att använda sig av sociala medier, och han medverkar även personligen till att evenemang och satsningar förses med adekvata tryckalster.

Den femte och sista Folkbildningsmedaljen år 2017 gick till **Karolina Zilliacus**, bibliotekschef i Pargas. Karolina Zilliacus har imponerande förtjänster i utvecklandet av bibliotek. Hennes

Ovan: Henry Forssell, Jan Sundberg, Håkan Wikman, Karolina Zilliacus.

Till höger: Peter Båsk, Ylva Forsblom-Nyberg, Karin Ihalainen, Hanna Lehti-Eklund, Leena Raitanen.

Ovan: Päivi Kiviruusu, Suvi Rossi, Pauliina Järvelä, Anna-Liisa Lehtinen, Iliana Gädda, Juha Pohja, Maarit Talonen, Minna Aalto.

livsverk är också en livsstil och hennes engagemang för biblioteksarbetet har varit framgångsrikt på många sätt. Biblioteks nätverket Blanka i Åbolands skärgård är ett litet och innovativt nätverk som tack vare Karolina Zilliacus vuxit sig enastående och framgångsrikt. Hon betonar speciellt betydelsen av mediekompetens och tillgången till mångsidig barn- och ungdomslitteratur. Med sitt ordförandeskap i Finlandssvenska biblioteksforeningen främjar hon bildning på flera fronter i hela Svenskfinland. Hon är en inspirerande person, som alltid är beredd att stödja och uppmuntra.

HAGFORSMEDALJEN. Hagforsmedaljen delades ut första gången vid SFV:s hundraårsjubileum år 1982. Även till den medaljen hör en prissumma på 2500 euro.

Den första Hagforsmedaljen år 2017 tilldelades **Peter Båsk**, Verksamhetsledare emeritus för Stundars r.f. i Solf. Verksamhetsledaren och stiftande medlemmen i föreningen Stundars r.f., museintendenten Peter Båsk, är en idérisk och dynamisk person som har utvecklat Stundars från en aktiv hembygdsförening till en professionell kulturinstitution. Peter har på ett synnerligen balanserat sätt kombinerat stora visioner med handfast förverkligande, talkokraf-

ter med professionell sakkunskap, samt hembygdskänsla och lokalt engagemang med utåtriktad museiverksamhet.

Den andra Hagforsmedaljen tilldelades filosofie magister **Ylva Forsblom-Nyberg**, språkvårdare från Helsingfors. Ylva Forsblom-Nyberg har gjort betydande insatser för den svenska språkvården i Finland. Hon har bland annat verkat som konsult och stöd för journalister och som översättare, och varit en klippa i mediebranschens forum Mediespråk. Från 2008 till 2016 var hon anställd av Svensk press-tjänst som språkstöd i projektet Språkötat med ansvar för språkvården på de finlandssvenska mediehusen. Hon är Korresponderande ledamot i Hugo Bergroth-sällskapet. Hon fortsätter som pensionär att som frilansande språkvårdare vårda om vårt språk, och hon ger fortsättningsvis värdefulla råd i språkfrågor.

Den tredje Hagforsmedaljen gavs åt **Karin Ihalainen**, rektor och klasslärare i Svenska skolan i Lahtis. Karin Ihalainen initierade svenska läsklubbar på biblioteket i Lahtis i början av 1990-talet, år 2003 etablerades det svenska dagiset, och slutligen den svenska skolan i Lahtis år 2006. Under Karins passionerade ledning lades grundstenen i det politiska beslutsfattandet för en etablering av Svenska gården i Lahtis – en finlandssvensk kulturell knutpunkt och ett stadigt brofäste för

samarbete över språkgränserna. Karin Ihalainen har ett varmt och människonära närmande till alla som berörs av verksamheten i skolan. Hon engagerar sig i såväl individuella elevers inläring, skolans administration som de behov och utmaningar som svensk- och tvåspråkiga familjer möter i Lahtis.

Den fjärde Hagforsmedaljen tilldelades **Hanna Lehti-Eklund**, Esbo, professor, prefekt i nordiska språk vid finska, finskugriska och nordiska institutionen vid Helsingfors universitet. Hanna Lehti-Eklund hyser ett brinnande intresse för språkhistoria, grammatik, samtalsanalys, tvåspråkighet och språkinläring, något som står i fokus även i hennes värv som professor. Hon var projektledare för projektet Svenska i toppen vid Helsingfors universitet 2008–2011. Som forskare är Hanna Lehti-Eklund vidlyst och skarp i tanken, som lärare och handledare är hon stödjande och uppmuntrande. I en tid där universiteten lever i en stor turbulens med minskade resurser och ökande krav arbetar Hanna idogt för att studenter och anställda ska känna glädje och iver att arbeta professionellt med det svenska språket.

Den femte Hagforsmedaljen år 2017 gavs åt ekonomi magister **Leena Raitanen**, rektor vid Medboragarinstitutionen i Mariehamn. Leena Raitanen har

genom sitt arbete lyft Medis Mariehamn till en kvalitativ fortbildnings- och folkbildningsinstitution. Med finska som modersmål har hon engagerat tjänat på svenska och varit det svenska språkets "fanbärare". Genom de berömda svenskbadskurser som arrangerats i Medis regi har hon även medverkat till att öka kunskaperna i svenska i den finska riksdagen och regeringen. Hon är en tjänsteman som utöver det förväntade och i det tysta engagerat sig för fortbildning och kultur.

der mångsidiga pedagogiska metoder och är inte rädd för att pröva på nytt – men hon håller ändå hela tiden eleven och inläringen i fokus. Minna Aalto är också alltid beredd att dela med sig av sina erfarenheter med sina kolleger – oberoende ämne. Åtta gånger har hon medarrangerat en lägerskola på Gotland, med skolbesök i Wisbygymnasiet. Hon arrangerar även årligen ett Lucia-tåg i Kuopion Lyseo, och är verksam i Kuopios Pohjola-Norden-förening,

förmåga att vända svårigheter till utmaningar och ta in nya metoder i sitt arbete.

Pauliina Järvelä, Tiirismaan lukio, i Lahtis. Pauliina är en av de åtta svensklärarna i DigSkriv-projekt som började på hösten 2016. Syftet med projektet är att utveckla digitalt skrivande. Hon är en inspirerande och skicklig pedagog som alltid gör sitt yttersta för att få sina elever att prestera så bra som möjligt. Hon är en av de främsta lärarna som jobbar med Pekka Peuras individuella inläringssystem, där var och en får studera i sin egen takt och på sin egen nivå. Hennes ansträngningar har fått eleverna att bli motiverade att lära sig svenska, och hennes studenter har uppvisat utmärkta resultat i studentskrivningarna.

Päivi Kiviruusu, från Sammon koulu, i Tammerfors. Lektor Päivi Kiviruusu har länge undervisat i svenska i Sammon yläkoulu. Hon är en inspirerande och krävande lärare, vars undervisningsmetoder motiverar även pojkar. Päivi förmedlar sina elever ett levande vardagsspråk och visar dem att man också med lite klenare språkkunskaper kan klara sig, bara man tror på sig själv. Päivi har varit med i projektet SpråkKimppa läsåret 2015–2016, där alla involverade anser att det är bra att bekanta sig med annan språkgrupp, och lära sig språk också utanför skolan. →

” Det har varit många, långa dagar, där medgång har varvats med motgång. Men drömmen har burit arbetet vidare!

Karin Ihalainen

SVENSKLÄRARPRISEN. SFV har sedan år 2003 tillsammans med Svensklärarna i Finland r.f. delat ut pris till svensklärare i de finskspråkiga skolorna. Mottagarna är nominerade av medlemmarna i Svensklärarna i Finland. Sammanlagt åtta pris delades ut 2017.

Minna Aalto, från Kuopion Lyseon lukio, i Kuopio. Minna Aaltos inspirerande grepp entusiasmerar eleverna att lära sig svenska. I Kuopio gymnasium syns detta så, att över hälften av eleverna framgångsrikt skriver svenska i studentskrivningarna. Hon använ-

der som bland annat ordnar språkkurser för Kuopios gymnasieelever i vänstaden Jönköping.

Iliana Gädda, från Kirkkoharjun koulu i Kyrkslätt. Iliana arbetar som språkbads-lärare, och har under 2015 och 2016 deltagit i ett statligt projekt för språkbads-skolans utveckling och trots ett heltids-jobb gjort en mängd extra med sina elever och samarbetat med den svenska skolan. Iliana undervisar klasserna 7-9; att arbeta med tonåringar är krävande och intensivt redan på deras eget modersmål. Hon har en imponerande

Erica Back, Aurora Marthens

Anna-Liisa Lehtinen, Högstadiet och gymnasiet i Lahden yhteiskoulu, Lahtis. Anna-Liisa Lehtinen är en utåtriktad och inspirerande språklärare som regelbundet vill uppdatera sina kunskaper för att bättre kunna motivera elever på högstadiet att studera språk. Att prata svenska på lektioner är en hederssak för henne. Hon deltar aktivt i sommarkurser, och hon har skapat ett imponerande nordiskt nätverk.

Juha Pohja, Etelä-Tapiolan lukio, Esbo. Juha Pohja deltar aktivt i Svensklärarnas fortbildning för att uppdatera sina kunskaper när det gäller svenskundervisning och kulturkunskaper. Under dessa utbildningsdagar har han också skapat ett brett nordiskt nätverk. Juha Pohja arbetar i gymnasiet på hög ambitionsnivå, där han erbjuder sina studerande nya utmaningar. Studerandena på Etelä-Tapiolan lukio har haft stor framgång i de uppsatstävlingar, som Svensklärarna årligen arrangerar.

Suvi Rossi, Saarijärven keskuskoulu, Saarijärvi. Suvi Rossi är en aktiv språklärare, som deltagit i många olika projekt. Suvi gör språkinläring motiverande genom att erbjuda eleverna levande språkkontakter, vilket är viktigt när man jobbar i en liten landskommun där man inte ofta hör främmande språk. Suvi Rossi var med i projektet SpråkKimppa läsåret 2015-2016; vänskolan var från Åland. Kommunikationen lyckades bra på båda nationalsprå-

ken och stämningen var mycket positiv i båda språkgrupperna.

Maarit Talonen, Ilomantsin lukio, Ilomants. Maarit Talonen har under årens lopp inspirerat gymnasielevnas svenskastudier genom att arrangera teaterresor till svenskspråkiga föreställningar. I tillägg har hon introducerat en Lucia-tradition, där gymnasieflickorna lussar i lågstadiet, högstadiet och gymnasiet. Evenemanget sprider julstämning och bekantgör finlandssvenska kulturtraditioner för alla skolelever i Ilomants. Maarit har även innehaft många förtroendeposter i svenskspråkig föreningsverksamhet, och deltagit och skapat nätverk med andra svensklärare. Hon är en ljusstark och inspirerande lärare som bidragit till många fina elevprestationer i studentskrivningarna, där flera elever även i påföljande studieinriktningar valt att studera svenska.

SFV:S VISTELSESTIPENDIER. I enlighet med donatorn **Birgit Ekbergs** instruktioner ger SFV årligen möjlighet att söka vistelsestipendium som ger finlandssvenska lärare möjlighet till en sommarvistelse på Beijarholmen i Barösund, Ingå. Stipendiet delas upp i separata perioder för lärare, och för barnträdgårdslärare.

Läroarstipendiet för perioden 15 maj till 14 juli tilldelades i år **Tina Ehnström-Backas**, lärare i Hagelstamska skolan, Grankulla.

Barnträdgårdsläroarstipendiet för perioden 16 juli till 15 september tilldelades i år **Sonja Johansson**, som arbetar i Anna Daghem, Källby, Pedersöre kommun.

Hemmanet Lillholmen i Västansfjärd på Kimitoön testamenterades till SFV år 1970 av justitierådet **Walter Backman**. Också här delas sommaren upp i två vistelseperioder: en för kulturarbetare på det finlandssvenska kulturfältet, och en för bibliotekarier.

I år ges kulturarbetarstipendiet för perioden 15 maj till 14 juli till **Rabbe Smedlund**, frilansare och pensionär från Helsingfors.

Bibliotekariestipendiet för perioden 16 juli till 15 september tilldelas **Sunniva Drake**, som arbetar i Esbo stadsbibliotek.

CAJ EHRSTEDTS PRIS. Caj Ehrstedts pris är ett tävlingspris på femtusen euro, avsett för en begåvad finlandssvensk sångare i den klassiska genren, och som inte ännu fyllt 30 år.

Prisvinnaren år 2017 är **Erica Back**. Hennes eleganta mezzostämma klingar smidigt och uttrycksfullt i praktiskt taget alla register. Detta visade hon speciellt i tävlingsbidragets franska aria, i vilken hon suveränt växlade mellan dramatiska utbrott och känsloladdade mjuka nyanser. Hon är hemma från Närpes i Syd-Österbotten, och har studerat vid Mellersta Österbottens konservatorium, Musikhögskolan i Piteå, och slutligen Sibelius-Akademien, där hon avlagt musikmagisters examen. Bland hennes lärare i Sibelius-Akademien märks bland andra **Monica Groop**. Åres Caj Ehrstedt-vinnare har redan gjort sin debut på Nationaloperan i Helsingfors.

Dessutom beslöt tävlingsjuryn i år att även ge **Aurora Marthens** ett hedersomnämmande, till vilket kopplas en prissumma på 1 000 euro. Med hedersomnämmandet vill prisjuryn fästa uppmärksamhet särskilt vid framförandet av en tysk lied, som Marthens sjöng med påtaglig precision, intagande röstkvalitet, stark inlevelse och övertygande texttolkning. Hon är studerande på linjen för klassisk sång vid Sibelius-Akademien. ♦

Bildning är inte sanning!

Debattklimatet har blivit sämre. Tonen har blivit råare, personangrepen vanligare och spänningarna mellan olika grupper har ökat. Lögner har blivit en synlig del av vardagen. Med en svepande generalisering kan man säga att bildningsnivån har sjunkit.

På en konkret nivå, där bondförnuft räcker, är det möjligt att avslöja lögn. Allmänbildning är dock ett krav. Om man har ett hum om fysik, geografi, geometri och så vidare, har man lättare att se en lögn. Men tyvärr underskattas allmänbildningen, det är den kompetensgivande utbildningen som hyllas. Den här nivån är enkel, det finns ofta bara ett perspektiv att anlägga.

När problemen blir så komplexa att man måste tillgripa teoretiska redskap för att hantera dem blir det svårare. Det är ett subjektivt val av vilken fråga man ställer, vad man forskar i. Varje forskning måste också bygga på ett antal antaganden och ha en teori om vilka fakta som är relevanta – annars kommer man aldrig vidare. Här finns fler än ett perspektiv att ta i beaktande.

Det vetenskapliga arbetssättet stöder dock objektiviteten, viktigast är kanske den kritiska inställningen. Forskare hjälper fram varandra genom att kritisera misstag, föreslå alternativa fakta och slutsatser. I den bästa av akademiska världar vinner, efter en krånglig process, den slutsats som är den rättaste i det läget.

Men vetenskapen drabbas av den ekonomiska och politiska verkligheten. När tobaksindustrin satsar i forskning om cancer och när sockerindustrin finansierar forskning om fettets hälsovådighet, får man misstänka, om inte lögn, så snedvridning. Det samma gäller när regeringen bestämmer om antalet fulljour sjukhus och ger ministeriet i uppdrag att utreda och motivera att just det antalet är bäst.

Låt mig allvarligt skämtsamt påstå att i medeltal består våra evidensbaserade samhälleliga påståenden av 80 procent sanning och 20 procent snedvridning. Snedvridning betyder att man vill nå andra mål än de man berättar om. När man gör så i några decennier får vi en ganska vriden värld.

Så vältras det kritiska ansvaret över på medborgaren, som måste vara bildad för att ha en chans att sälla agnarna. Att peka ut till exempel orsaker är svårt när det gäller samhällsfrågor; fenomenen är alltid multi-kausala, det vill säga det finns många samverkande orsaker – som dessutom påverkar varandra.

När man glidit över till det samhällspolitiska planet ökar problemen eftersom det sanna och det rätta börjar glida ihop. Då blir perspektiven plötsligt oändligt många.

Andra samhällen har ju många tokiga tabun, vi har det naturliga sättet att se på världen och människan. Och alla tycker ju just så!

Här heter utvägen bildning. Bildning är inte att sitta inne med sanningen utan att ständigt söka den. Enligt en klassisk, enkel definition höjer bildningen individen så att perspektivet blir vidare. Man ser historien, de olika kulturerna och man har chans att förstå samband, likheter och olikheter. Effekten av det är också att man måste inse att vi lever i gemenskaper där individerna har olika sanningar och att vi måste respektera det och genom en demokratisk deliberativ process komma fram till synteser och kompromisser; lösningar som alla kan leva med, fast det inte är exakt min sanning. Dyligt är numera bristvara.

Det är min (kulturbundna) sanning.

Peter Backa

HAR MER ÄN 30 ÅRS ERFARENHET AV ATT UTVECKLA FOLKRÖRELSE OCH BYAVERKSAMHET

”

Bildning är inte att sitta inne med sanningen utan att ständigt söka den.

SFV:s nya styrelseordförande

WIVAN NYGÅRD-FAGERUDD

SFV:s styrelse valde under sitt möte i mars musikmagister Wivan Nygård-Fagerudd till ny styrelseordförande. Hon är ingen nykomling i SFV-familjen, hon har arbetat i styrelsen sedan 2010, och varit viceordförande i ett år. Uppväxt i Replot i Österbotten, utexaminerad från Sibelius-akademin i Helsingfors, och idag verksam i Stockholm med tv-produktion och lärarfortbildning, rör hon sig vant i både finlandssvenska och nordiska bildnings- och kultursammanhang. Hon vill se mer forskningsbaserad evidens, då viktiga beslut om finlandssvenskarnas framtid tas.

Text Rabbe Sandelin ~ Foto Pia Pettersson, Rabbe Sandelin

”

Den finlandssvenska kulturen borde inte vara en angelägenhet enbart för finlandssvenskarna.

Wivan Nygård-Fagerudds examen är musikmagister, men hon har också studerat statskunskap, och arbetat som journalist både vid *Hufvudstadsbladet* och Rundradion. Den bakgrunden var till stor hjälp då hon för ett drygt år sedan tillsammans med Mikael Kosk arbetade med tankesmedjan Magmas rapport om en kulturpolitik för det svenska i Finland.

– Frågan var inte i vilken mån det görs kultur på svenska i Finland, utan om den svenska kulturen behöver en kulturpolitik vid sidan av den nationella. Vi har ett fint och aktivt kulturfält på finlandssvenskt håll, men i den nationella kulturpolitiken har den svenska kulturen blivit oroväckande osynlig.

Magmapamfletten ställde bland annat den relevanta frågan om den finlandssvenska kulturen verkligen är en integrerad del av den nationella kulturen, vilket den så att säga juridiskt borde vara, eftersom svenskan är ett nationalspråk i Finland.

– Dessvärre har antalet tjänstemän som behärskar svenska minskat på undervisnings- och kulturministeriet. Det här är ett bekymmer som de tjänstemän vi mötte själva lyfte fram. Där nationella minoritetskulturer, som den samiska, har ansvariga tjänstemän, finns svenskan som nationalspråk på allas bord – och ingens.

Svaret på detta är dubbla strategier, menar Nygård-Fagerudd.

– Det svenska i Finland bör givetvis vara en självklar del av de nationella strukturerna, men behöver sam-

tidigt också egna strukturer för att stå stark. Det har vi gemensamt med språkliga minoriteter på andra håll i världen: en förutsättning är att det finns ett mått av kulturautonomi.

Under sina år i statens tonkonstkommission upplevde Nygård-Fagerudd också hur skeva resonemangen kunde bli. När statliga medel söktes för svenska kulturevenemang kunde kommentaren bli att ”ni har ju era egna fonder”. Det hände också att andelen ansökningar från de svenska regionerna var liten.

Enligt Nygård-Fagerudd handlar det till en del om att det för en finlandssvensk kan kännas tryggt och vant att söka stöd från de egna fonderna, i stället för att göra anspråk på statsmedel. Det går också ganska bra att verka enbart i finlandssvenska kretsar och sammanhang.

”

Formen på det vi kallar Svenskfinland ändras kontinuerligt, liksom identiteten, eller identiteterna.

– Men finlandssvensk kultur är inte en angelägenhet enbart för finlandssvenskarna. Den är en del av den nationella kulturen och behöver som sådan synas på de nationella arenorna. Enligt undervisnings- och kulturministeriets strategi kommer ju kulturens och kulturpolitikens betydelse i samhället bara att växa.

Okunskapen om det svenska i Finland är också något som bekymrar Nygård-Fagerudd. Det gäller såväl historieundervisningen som de nationella kulturinstitutionerna.

– Om en turist är intresserad av finlandssvenskarnas historia och går till

Nationalmuseet, så hittar man inte mycket. **Mark Levengood** efterlyste för flera år sedan ett finlandssvenskt museum. En regelrätt museibygnad är kanske inte ett realistiskt mål, men man kunde bygga en attraktiv och pedagogisk webbplats, öppen dygnet runt för både turister och skolelever. Material finns det gott om, man behöver bara tänka på Svenska litteratursällskapets ypperliga forskningsprojekt och bokserie om Finlands svenska historia.

FORSKNING BEHÖVS SOM BESLUTSUNDERLAG. Wivan Nygård-Fagerudd efterlyser även mer forskningsbaserad

evidens då beslut om kultur och utbildning skall tas.

– En kvalitativt god utbildning på alla stadier är ett grundläggningsarbete som ständigt pågår. Samtidigt behöver vi vara medvetna om att formen på det vi kallar Svenskfinland förändras kontinuerligt, liksom identiteten eller identiteterna. Vi måste diskutera oss fram, söka nya lösningar och lära oss hantera nya redskap, ta nya metoder i bruk.

Hennes recept är att gå grundligt till väga och sikta högt.

– Vi skall lyssna till vad forskningen säger, både i Finland och utomlands. Och så måste vi hela tiden höja ribban, →

”

När vi stöder olika projekt skall strålkastaren förstas inte i första hand riktas på den som ger stöd, utan på det som görs, och på den som gör. SFV:s ”vinst” är att se att vårt stöd ger resultat, att stödet resulterar i verksamhet.

minoriteten måste ha höga ambitioner och vara beredd att jobba hårt. Även här står skolan i centrum, och här finns också ett fokusområde för SFV:s stödverksamhet.

Att få ut forskningsrön i praktiska tillämpningar på fältet är mycket bekant för Nygård-Fagerudd i och med hennes senaste uppdrag. Den tv-serie hon för närvarande arbetar som redaktör på erbjuder lärarfortbildning i SVT1 varje onsdagskväll.

– I programmet *Lärlabbet* tar vi upp de senaste rönen till exempel inom hjärnforskning, specialpedagogik eller skolans digitalisering. Det är forskningsbaserat, men med betoning på klassrumspektivet, vilket vi fått stor positiv lärarrespons för.

BIBLIOTEK OCH BÖCKER VIKTIGA. Klassrummet och skolan står alltså Wivan Nygård-Fagerudd nära hjärtat, liksom biblioteket. Hon är född och uppvuxen i Replot i Vasa skärgård. Hennes pappa var folkskollärare, och Wivan tillbringade otaliga timmar i det kombinerade skol- och kommunbiblioteket. Där lades grunden för ett stort litteraturintresse och en kärlek till böckernas värld. Hemma fanns också tidigt en koppling till SFV.

– I bokhyllan växte raden av SFV-kalendrar med en volym varje år. Det kändes betydelsefullt redan då, och gör det än mer i dag. Ordförandeskapet för SFV upplever jag som ett sällsynt meningsfullt uppdrag, som också går hand i hand med lärarfortbildningsarbetet. Det är intressant hur trådarna vävs ihop.

UTMANINGAR, MEN OCKSÅ POSITIVA SAKER. Wivan Nygård-Fagerudd säger att svenskheten i Finland har sina utmaningar och att svenskspråkigheten på sina håll försummas eller rent av motarbetas – men att den goda nyheten är att den svenska språkgruppen i Finland är både livskraftig och stor.

– Vi är många både svensk- och finskspråkiga som vill främja svenskan i Finland och landets flerspråkighet. Att ta till vara och bygga vidare på detta är ett av SFV:s viktigaste uppdrag.

Nygård-Fagerudd vill också betona att SFV är både en gräsrotsrörelse för svensk bildning i Finland och en sakkunnigorganisation.

– Att få jobba för det här är stort, och det känns fint att få göra det tillsammans med det engagerade och kunniga lag som kollegerna i styrelsen utgör.

På frågan om vad SFV:s långsiktiga strategi innehåller svarar Wivan Nygård-Fagerudd med att lyfta fram föreningens syftespargraf.

– Syftesparagrafen är fortfarande SFV:s grundläggande strategiska tanke. Vi främjar det svenska bildningsarbetet genom att stödja skolor, daghem, bibliotek, genom att dela ut studieunderstöd, och genom att stödja bildningsarbete och kultur.

Ekvationen bakom den strategin är enligt Nygård-Fagerudd lika hållbar som den är enkel: det är i skolorna, i folkbildningen och i kulturen som det svenska språket bor, och det är också där nycklarna till svenskans framtid i Finland finns.

– Vi firar republiken Finlands 100-årsjubileum i år och det ger anledning att betona att det svenska är en oskiljaktig del av vårt land. I lagboken handlar det om rättigheter och service, och om svenskan som ett av två nationalspråk. Lagtexten är tydlig men också rätt snäv. Vidgar vi perspektivet handlar det om så mycket mera. Svenskan är nyckeln till vår kultur, vår gemensamma historia, och de skeenden som format Finland.

VAD MAN LÄR SIG SPELAR ROLL! Wivan Nygård-Fagerudd kan inte ens tänka sig ett Finland utan svenskan.

– Utan det svenska språket och människor som talar svenska i Finland skulle hundraåringen inte gå att känna

igen längre. Knappast skulle landet känna sig hemma i Norden heller.

Hon pekar också på hur internationell forskning påvisat att språkkunskaper ger förståelse för mångfald.

– I Finland ser vi hur kunskaperna i svenska går hand i hand med intresset och förståelsen för finlandssvenskheten. Det är en ekvation som varje ansvarsfull beslutsfattare bör hålla i minnet. Vad man får lära sig spelar roll!

Enligt SFV:s nya ordförande handlar inte heller det enbart om den svenska språkgruppen, eller om det svenska inslaget i Finland.

– Det handlar om att bygga ett öppet och civiliserat samhälle. En mer öppen och kommunikativ värld förutsätter större öppenhet på alla plan.

SFV OCH ÖPPEN KOMMUNIKATION. Wivan Nygård-Fagerudd säger att en öppen kommunikation är angeläget även för en förening som SFV, som dels har egen verksamhet, dels verkar genom att stöda andras verksamhet.

– ”Vad allt är det som ni gör” är en fråga jag svarat ofta på den senaste tiden. Tyvärr har jag inte alltid fått den av de journalister som tagit kontakt. Vi berättar så gärna, och gör det bland annat i *SFV-magasinet*, på webbsidan och i *SFV-kalendern*. Föreningens personal gör ett storartat arbete med allt det som pågår i föreningen, och med all den verksamhet SFV upprätthåller och stöder.

Men kommunikation handlar inte om att söka uppmärksamhet.

– ”Det måste inte synas att man gör väl”, sade redan de gamla romarna. Det verkligt viktiga är vad vi i SFV vill, och kan åstadkomma. När vi stöder olika projekt skall strålkastaren därför inte i första hand riktas på den som ger stöd, utan på det som görs, och på den som gör. SFV:s ”vinst” är att se att vårt stöd ger resultat, att stödet resulterar i verksamhet. ♦

Per-Edvin Persson ger över staffettpinnen

Text Rabbe Sandelin ~ Foto Pia Pettersson

Professor Per-Edvin Persson var SFV:s styrelseordförande åren 2010–2017. Hans period karakteriserades av ett starkt och intensivt strategiarbete inom styrelsen och föreningen. Syftet var att systematiskt förkovra förmögenheten, med målet att säkra SFV:s möjlighet att stöda.

Arbetet pågick i strategiperioder, och under den senaste perioden definierade styrelsen föreningens vision, mission och värden på följande sätt: Vi främjar kunskap, kompetens och kultur på svenska. Vi stöder, initierar och synliggör bildnings- och kultursträvanden. Vi värdesätter samarbete, nytänkande, relevans och öppenhet.

– Vi slog fast att Svenskfinland behöver de bästa lösningarna i dialog och växelverkan med den övriga världen. Jag tycker att en sådan princip är ytterst viktig. I min egen karriär inom forskningskommunikationen har det alltid varit klart att ett litet land bör följa med vad som sker i stora världen och vara berett att ta emot intryck och lära sig av lösningar på annat håll, berättar Persson.

Under Perssons period omstrukturerades SFV:s förmögenhet. En relativt låg-avkastande fastighetsdominans omvandlades till att fastigheter och värdepapper utgjorde cirka 50 procent vardera. På det sättet sköttes det underskott på sammanlagt nio miljoner euro som ackumulerades 2011–2013 från tidigare verksamhetsår. Underskottet hade uppstått som en följd av att SFV inte bokat fleråriga projekt på samma år som beslutet togs.

– Vi tog också i bruk en modell som tillåter uttag av en del av värdeökningen utan att äventyra tillväxten. Detta är ett av de viktigaste instrumenten för att öka SFV:s utdelning på ett planerat

och hållbart sätt, så att föreningen slipper liknande problem som 2011–2013, berättar Persson.

Även SFV:s verksamhet strömlinjeformades. Bland annat hittade man nya huvudmän för verksamheter som stod i periferin av SFV:s syftesparagrafer.

– Vi överlät ungdomsverkstäderna till Folkhälsan, och omorganiserade och effektiverade verksamheten, bland annat studieccentralen. Jag vill inte förminska de uppsägningar som skedde, men till sist var det inga stora skaror som de facto sades upp: en person på SFV, och tre personer då ett SFV-bolag lades ner. Bolaget hade aldrig visat ett positivt resultat utan levde på SFV:s understöd.

SFV:s förmögenhetsutveckling mellan åren 2011 och 2016 har varit mycket positiv. Det totala värdet av förmögenheten har ökat från 109 miljoner euro till 120 miljoner, och fastigheternas avkastning har ökat från 1,2 procent år 2011 till 1,6 procent år 2016. Värdepapperen har de senaste åren avkastat över 4 procent. Värdepappersportföljens totalvärde var år 2011 sammanlagt 33,3 miljoner euro och vid utgången av senaste år 62,3 miljoner euro.

– Ur syftesparagrafens synpunkt är emellertid det väsentliga att SFV kunnat öka stödet till syftesfrämjande verksamhet. Det totala stödet har de senaste tre åren ökat med 28 procent. Samtidigt har SFV kunnat göra relativt stora strategiska punktinsatser på bildningsfronten.

Persson betonar att SFV:s goda resultat de senaste åren naturligtvis inte enbart är ordförandens förtjänst.

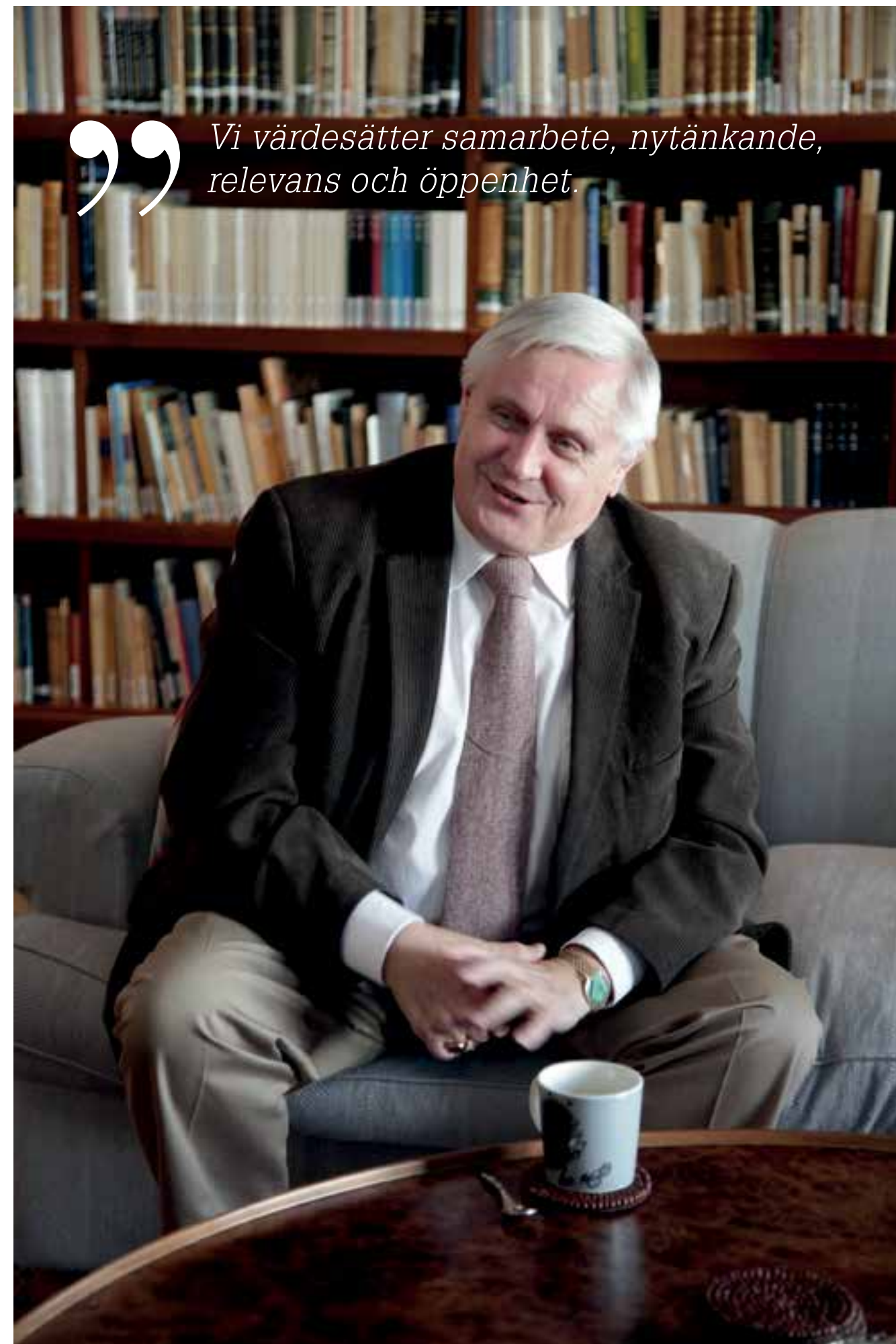
– Det är resultatet av ett hårt och målmedvetet arbete av hela SFV-teamet. Då jag nu slutat som ordförande vill jag tacka hela styrelsen för engagemang och sakkunskap. Och föreningens förvaltningsråd, som gör ett viktigt och gediget arbete. Jag vill också särskilt tacka kanslichefen och hela personalen för dess idoga och entusiastiska arbete.

Att sköta en förmögenhetsmassa på 120 miljoner så att den avkastar väl och växer kräver enligt Persson hårt arbete. SFV har valt att sköta det själv till en årskostnad som klart understiger 300 000 euro.

– Alternativet är att lägga ut skötseln till en bankirfirma, vilket för SFV:s del skulle kosta minst det dubbla.

Styrelsen har enligt Persson ett helhetsansvar: dels gentemot donatorer – att förvalta och förkovra kapitalet – dels gentemot resultatet. För att få ett gott resultat behövs enligt Persson en kompetent och skicklig ledning som helst bör bindas till föreningen så att det goda resultatet fortsätter.

– Systemet med en tjänstebostad är inte ovanligt och regleras av klara direktiv från skattemyndigheterna. Kanslichefen har rätt till en tjänstebostad som en del av sitt lönepaket. Då alternativet var att hyra en lägenhet på den fria marknaden eller att använda en av SFV:s egna lägenheter, föll mitt förslag på den egna lägenheten, vilket för föreningen blev betydligt förmånligare. Jag bedömde storleken som en sekundär fråga, då den närmast belastar den som ska bo i lägenheten, eftersom beskattningsvärdet bestäms av storleken. ♦

”

Vi värdesätter samarbete, nytänkande, relevans och öppenhet.

Identiteten har många dimensioner

Text *Rabbe Sandelin* ~ Foto *Erkki Ormala*

Karmela Liebkind, professor i socialpsykologi vid Helsingfors universitet, har forskat i etniska och kulturella identiteter i över trettio år. För tillfället ser hon hur stora globala och lokala trender lyfter upp och aktualiserar frågor om identitet och tillhörighet. För en minoritet som finlandssvenskarna är identitetsfrågor förstås alltid aktuella.

Liebkind konstaterar att tidsandan på ett intressant sätt belyser en viss begreppsförvirring när det gäller identitetsfrågor. Risken är stor att man talar förbi varandra, om man inte är överens om begreppen och termerna.

– Till en början är det skäl att påpeka att människan har både många sociala identiteter och en personlig identitet. Vi rör oss mycket smidigt mellan dem, säger Liebkind.

Vi betraktar alla i vår egen grupp som individer, men om vi med en annan individ kan hitta ens en gemensam grupp vars medlemskap vi delar, kan vi betrakta den andra personen i första hand som en individ – och inte bara som en medlem av en annan grupp som vi själva inte tillhör.

Liebkind tar som ett exempel en fiktiv finlandssvensk vänsterkvinna. Hon kan till exempel identifiera sig med alla kvinnor (även tysktalande i Österrike som står politiskt till höger), med

alla vänstermänniskor (även med män i Storbritannien), med alla svensktalande (även män som står till höger och bor i Sverige), eller med alla som bor i Finland (även finsktalande män).

Det här visar med tydlighet att språket inte är den enda identitetsskapande faktorn, trots att man som medlem av en liten språkminoritet lätt kan få den upp-

fattningen. Samtidigt är språket förstås en av de viktigaste identitetsmarkörerna, eftersom det är en hörbar markör.

– Språket är det verktyg som gett jaget och omvärlden dess namn under en persons primärsocialisation, det vill säga under uppväxten. Den gemensamma kulturens myter och historia är knutna till språket, liksom den egna gruppens verkliga, eller mer eller mindre påhittade uppfattningar om ett gemensamt förflutet.

För finlandssvenskarna har språket en integrativ funktion. Man identifierar sig alltså med dem som talar samma språk – och denna funktion har alla männi-

sors modersmål. Motsatsen är språkets instrumentella funktion, som innebär att det är bara ett kommunikationsmedel, ett verktyg man har nytta av, men som inte påverkar ens identitet. Tvåspråkiga individer i Finland har på detta område spännande kombinationer, där betoningarna kan variera ganska mycket.

ÄVEN MAJORITETEN ÄR ETNISK. I dagligt tal används termen etnicitet numera nästan uteslutande om minoriteter, men forskningen definierar ordet som den känsla av tillhörighet som uppstår mellan alla personer som har (eller tror sig ha) en gemensam härkomst. Enligt den definitionen hör alla människor till en etnisk grupp, även majoriteterna.

– Tvåspråkighet och äktenskap över språkgränserna har sakta gjort begreppet finlandssvensk mer mångfacetterat. Den nya verkligheten utmanar även uppfattningen om att finlandssvenskheten är ett etno-lingvistiskt fenomen, det vill säga att språkgruppstillhörigheten sammanfaller med en etnisk identitet – med alla sina härkomst- och ursprungsmyter.

Ökad mångkulturalism i samhället och tvåspråkighet på individnivå gör alltså enligt Liebkind att det blir allt svårare att objektivt dra upp klara gränser för vem som är finlandssvensk eller inte. Då blir den egna upplevelsen och identifikationen viktigare. Men skillnaderna i uppfattning är fortfarande varierande, och de har även regionala dimensioner.

INLÄRDA MÖNSTER STYR RELATIONERNA MELLAN GRUPPERNA. Liebkind har forskat mycket i vad som sker i relationerna mellan olika etniska eller etnokulturella grupper.

– I tillägg till relationer som baseras på objektiva strukturer som till exempel lagar, skall man inte glömma att mycket av beteendet styrs av föreställningar, attityder, stereotyper, värderingar, interna normer – det vill säga just de faktorer som starkast skapar identitet och gruppstillhörighet. Den egna gruppstillhörigheten kan stärkas av att man kan se ner på andra grupper.

Liebkind säger att de stora problemen – i sin värsta form väpnade konflikter – uppstår då stereotypierna och föreställningarna övergår i grupp-beteende. Men

föreställningarna, attityderna och fördomarna är också mycket svåra att ändra på.

– Mycket av föreställningarna och attityderna till andra grupper är en del av vår kultur, som dessutom förmedlas till individerna i mycket tidig barndom. Den omgivande kulturen påverkar alltså människorna, med eller utan deras samtycke.

Förhållandena mellan olika grupper styrs av det som forskningen kallar identitetsförhandlingar: våra identiteter skapas, förändras och upprätthålls i växelverkan med andra människor.

– Eftersom människor överlag har ett starkt behov av att ha en positiv självbild

Liebkind säger att de värsta konflikterna brukar uppstå ifall majoriteten är osäker och minoriteten säker. En säker majoritet och en osäker minoritet leder däremot ofta till en fredlig assimilering av minoriteten.

Man kan även se globala aspekter på identitetsfrågorna. Liebkind beskriver det som en pendelrörelse mellan fusionskrafter och fissionskrafter, som går långt tillbaka i tiden.

– Alltid då länder och grupper ser ut att närma sig varandra uppstår även en motkraft: man tycker att man förlorar sina särdrag, och mobiliserar sig till motstånd. Och så svänger pendeln.

”Alltid då länder och grupper ser ut att närma sig varandra uppstår även en motkraft: man tycker att man förlorar sina särdrag, och mobiliserar sig till motstånd. Och så svänger pendeln.

kan oenigheter om en identitets värde bli speciellt obehagliga. Endast om den nationella identiteten i ett land är tillräckligt flexibel kan både majoriteten och minoriteterna identifiera sig med en övergripande nationell identitet.

HOT HAR MÅNGA DIMENSIONER. Oenighet med andra grupper bottnar ofta i olika upplevelser av hot. Forskarna talar om två olika slag av hot: realistiska eller symboliska. De föregående har att göra med hot mot ekonomisk eller fysisk trygghet som arbete, kapital, inkomst, säkerhet – de senare med livsstil, kultur, värderingar, normer och så vidare.

– Båda sortens hot kan bestå av inbillade eller verkliga hot. För att samhället skall kunna bejaka mångfald och flerspråkiga identiteter utan sönderfall och destruktiva konflikter måste det karakteriseras av både en säker majoritet och säkra minoriteter.

På lands- eller regionnivå hänger mycket även på den historiska kontexten. Olika länders olika historia är förklaringen till varför den politiska utvecklingen och inställningen till migration eller flyktingar idag skiljer sig ordentligt även bland de nordiska länderna, som officiellt har samma värdegrunder.

– Allt detta har rötter i historien. Den finländska nationalismen är bara lite på hundra år gammal, så den kan idag mobiliseras på ett helt annat sätt än till exempel nationalismen i Sverige.

I Finland finns ”det farliga” oftast borta i EU eller bakom östgränsen, men tyvärr kan ”de andra”, ”de farliga” eller ”de annorlunda” också utpekas inom landets gränser. Även mycket små grupper kan på ett irrationellt sätt upplevas som hot.

– Tolerans för olikhet uppstår bäst då majoriteten inte känner sig hotad, vare sig utifrån eller inifrån. ♦

SPRÅKRAPPORT

från Kanada

Tillsammans med SFV:s styrelse fick jag möjlighet att bekanta mig med tvåspråkigheten i tre provinser i Kanada i februari 2017. Språkforskaren Johan Häggman hade planerat ett omfattande och intressant program genom de värdefulla kontakter han har. Vi träffade tjänstemän och politiker på federal och provinsiell nivå samt representanter för forskning och tredje sektorn.

I Kanada bor över 32 miljoner människor. Av dem talar 75 procent engelska och 23 procent franska, och nästan 2 procent något annat än de officiella språken. I Kanada kallas de engelskspråkiga anglophones, franskspråkiga francophones och medlemmarna i övriga språkgrupper allophones. På grund av kraftig arbetskraftsinvandring talar inte alla som behärskar de officiella språken dem som modersmål.

Kanada är liksom USA uppbyggt av en federal nivå, med delstater som kallas provinser. På federal nivå finns det en minister med ansvar för de språkliga minoriteterna, inklusive finansiering av utbildning, och en ombudsman för de officiella språken. Finansministern är ansvarig för att det finns service på franska och engelska. Vid det federala parlamentet i Ottawa finns det kommittéer för vardera officiella språket. Byråerna som jobbar med språkfrågor har ett hundratal anställda sammanlagt.

Till det federala ansvaret hör bland annat sysselsättning och ekonomi, immigration, utrikesfrågor och försvar. Till provinsernas ansvar hör bland annat utbildning, social- och hälsovård och kommuner. Provinserna ska erbjuda skola på båda språken och undervisning i det andra officiella språket. Språkpolicy slås fast både på federal och delstatsnivå.

Av kanadensarna talar cirka 18 procent både franska och engelska. De tvåspråkiga bor huvudsakligen i de östliga provinserna, det vill säga de provinser vi besökte. De här provinserna har obliga-

torisk undervisning i det andra språket. Från och med provinsen Manitoba västerut är Kanada nästan enspråkigt engelskt. Av alla franskspråkiga är 45 procent tvåspråkiga (56 procent av dem i åldern 15–24 år) och av alla engelskspråkiga är bara 9 procent tvåspråkiga (13 procent av dem i åldern 15–24 år). De unga studerar och behärskar alltså i högre grad det andra språket än tidigare generationer. Franskspråkiga är i majoritet i Quebec, och minoritet i andra provinser, främst i New Brunswick och Ontario.

LAGSTADGADE FEDERALA RÄTTIGHETER. Canadian charter of rights and freedoms godkändes 1982 och ger samma rättigheter för fransk- och engelskspråkiga i parlamentet, i domstolar och i federala institutioner. Lagen ger minoritetsspråket rätt till utbildning på eget språk. Fransk undervisning ska ges alla

barn till föräldrar som är ”french-language rights-holders”. Lagen om officiella språk 1988 vill främja minoritetsspråkgruppernas vitalitet och ge en erkänsla till användningen av franska och engelska i det kanadensiska samhället.

Båda språkgrupperna har rätt till undervisning på eget språk och man försöker också främja undervisning på det andra språket. New Brunswick är den enda provinsen som är helt tvåspråkig, i likhet med Finland. Quebec är officiellt franskspråkigt och de övriga provinserna är engelskspråkiga. De flesta provinser har egen preciserande språklagstiftning.

UTBILDNINGEN PÅ PROVINSERNAS ANSVAR. Utbildningen hör till provinsernas ansvar. Ontario har till exempel ett ministerium som sköter grundläggande undervisning och andra stadiet. Ministeriet gör upp läroplanen och sköter finan-

sieringen. Men alla har oberoende av vilken provins de bor i rätt till undervisning på eget språk (engelska eller franska) ”where demand is sufficient”.

Skolorna är alltså antingen franska eller engelska. Tvåspråkiga skolor finns inte, eftersom man är rädd för språkassimilering, vilket skulle undergräva tvåspråkigheten. I Ontario har de fransktalande en egen läroplan som utgår från den engelska, men som beaktar språkliga och kulturella särdrag. Sammanlagt 240 000 unga kanadensare i hela landet går i en minoritetsspråksskola. Det finns allt som allt 900 sådana skolor och de är styrda av 40 minoritetsskolnämnder. Det finns också ett ökat antal daghem på minoritetsspråket.

Ungefär 2,4 miljoner unga kanadensare läser engelska eller franska som andra språk, och det är mer än bland tidigare generationer. I siffran ingår 400 000 som utanför Quebec går i franskt språkbad, den kanadensiska innovationen från år 1965. Antalet elever i språkbad har ökat mycket, med 39 procent under tio år.

För att kunna välja fransk skola för sitt barn ska minst en av föräldrarna vara fransktalande eller allra minst ha en mor- eller farförälder som är fransk.

FRANSKAN I HÖGSKOLORNA. Kanadas grundlag garanterar inte högskoleutbildning på franska, men den erbjuds ändå. Universitetet och collegen har till exempel i Ontario ett eget ministerium, Ministry of Advanced Education and Skills Development. Totalt sett finns det 40 college och universitet, som ger undervisning på minoritetsspråket. Det finns 20 offentliga universitet i Ontario, varav ett franskt och två tvåspråkiga, fyra har dessutom franska fakulteter. Universitetet i Ottawa hör till Kanadas äldsta. Det är tvåspråkigt och har 30 000 studerande.

Vuxenutbildningen ordnas flexibelt och gäller enligt uppgift främst språkun-

dervisning i engelska och franska för invandrare, så kallad bridgetraining, och utbildning i läskunskap och grundläggande kompetenser. Det handlar i hög grad om sysselsättande utbildning och läroavtalsutbildning.

FOKUS: ONTARIO. Ontario är tre gånger större än Finland, och av den totala befolkningen på 13,5 miljoner personer är nästan 5 procent francophones. Till gruppen hör de som har franska som modersmål, men också de som har en särskild kunskap i franska och som använder franska hemma. I huvudstaden Toronto bor 200 000 franskspråkiga. Av de francophona äktenskapen

med barn är endast 32 procent sådana att båda föräldrarna är fransktalande, de flesta är alltså tvåspråkiga familjer.

Trots den inkluderande definitionen är skolvalet inte fritt. För att kunna välja fransk skola för sitt barn ska minst en av föräldrarna vara fransktalande eller allra minst ha en mor- eller farförälder som är fransk. Familjen ska kunna stödja barnet i skolgången på franska. Om ett av barnen börjar i fransk skola, får också resten av barnen göra det.

I diskussioner verkar de fransktalande känna sig trängda, och talar om att de inte ska synas och höras för mycket – det gäller att välja sina strider. Och sådana har de haft, bland annat en kamp för att få hålla kvar ett sjukhus i Ottawa som kunde ge fransk service. De lyckades, domstolen fastslog att det inte är emot konstitutionen att dra in sjukhuset, men att det skulle leda till en minskning av franskspråkiga hälsovårdstjänster.

Fram till 1927 fick man inte lära ut franska i skolorna. År 1986 fick den franska minoriteten rätt till service på eget språk. År 1998 fick francophones rätt att administrera sina egna skolor. Det finns 351 franska grundskolor, 3 627 engelska samt 104 franska läroanstalter på andra stadiet och 808 engelska. Ministern för francophona ärenden har i uppgift att förstärka service på franska och att främja den franska kulturen.

Av de totalt 830 000 engelskspråkiga eleverna deltar drygt 22 procent i språkbad på franska, som är mycket populärt. De övriga får normal undervisning i det andra språket, men vi höra flera gånger under resan att den är inte effektiv. Eleverna läser det andra språket som ett obligatorium i åk 4-8. Man talar mycket om att undervisningen borde vara mer intensiv och autentisk och påbörjas tidigare.

FOKUS: QUEBEC. I Quebec, som är den enda provinsen med franska som officiellt språk, finns det en miljon invånare med engelska som officiellt språk, medan endast 200 000 har engelska som modersmål. I Montrealområdet

är 69 procent tvåspråkiga och 31 procent enspråkiga. Så mycket som 30 procent är immigranter. Representanter för den engelskspråkiga minoritetsgruppen berättade om de föreställningar som odlas om den engelskspråkiga minoriteten, till exempel att den blir bättre behandlad än andra minoriteter, att de engelskspråkiga är förmögnare, och att de av eget val isolerar sig. De facto är gruppen i högre grad arbetslös än den franskspråkiga.

De flesta franskspråkiga i Quebec talar inte engelska och kan således inte få arbete som kräver tvåspråkighet. Quebecs språkpolicy fastslogs år 1969, då man gav frihet att välja utbildningsspråk, men åren 1974 och 1977 gjordes vissa begränsningar på grund av minskat antal födselar bland den franska befolkningen, och en rädsla för assimilering. De franskspråkiga i Quebec känner sig alltså hotade, trots sin majoritet i den egna provinsen. Man resonerar att Kanadas tvåspråkighet är beroende av det franskspråkiga Quebec.

FOKUS: NEW BRUNSWICK. New Brunswick är den enda provinsen med två officiella språk. Franska talas av 33 procent. Provinsen har regioner med fransk eller engelsk majoritet. Provinsens första språklag godkändes 1969 och

är nära besläktad med tvåspråkighetsarrangemanget i Finland. Man har skolor på båda språken och språkgrupperna har rätt att skapa sitt eget utbildningssystem. Det finns i provinsen en undervisningsminister och två biträdande ministrar, en för vardera språkgruppen. Tre skol-distrikt är franska och tre engelska.

Undervisningen i det andra språket är obligatoriskt. I den franska skolan börjar eleverna läsa engelska i åk 3-9, efter det blir språket frivilligt. I den engelska skolan är det på liknande sätt. I diskussioner kom det fram en allmän åsikt om att den vanliga undervisningen i det andra språket inte vara tillräckligt effektiv, medan språkbadundervisningen gett mycket gott resultat.

KONKLUSIONER. Syftet med programmet för officiella språk i Kanada är att öka kunskaperna om de officiella språken, att skapa en bättre förståelse för nyttan av tvåspråkighet och att skapa acceptans för de språkliga minoriteternas rättigheter och att främja deras delaktighet i det kanadensiska samhället. Enligt Kanadas federala kommissionär för de officiella språken är tvåspråkigheten framförallt rättsbaserad och värdebaserad.

En viktig utgångspunkt i Kanada är att det är fråga om en rätt till service →

för de båda språkgrupperna. Den franska utbildningen är dyrare på grund av avstånd, mindre enheter och grupper. Samma nämndes i Quebec om den engelska minoritetens utbildning. Allt detta känner finlandssvenskt skolfolk igen. Men många vi träffade betonade att alla medborgare har rätt till samma service, eftersom de betalar skatt enligt samma principer.

Av de franskspråkiga i Kanada tycker 78 procent att två officiella språk är en viktig del av Kanada. Motsvarande siffra för de engelskspråkiga är 57 procent. Av de franskspråkiga tycker 91 procent att det är viktigt att lära sig de båda språken för att skapa förståelse, av de engelskspråkiga 73 procent. Generellt upplever minoriteten tvåspråkigheten som en positivare sak än majoriteten.

Parallellerna mellan minoriteterna i Kanada och finlandssvenskarna är uppenbara. Franskspråkiga känner sig trängda i Ontario, de engelskspråkiga i Quebec. Flera gånger får vi också höra att tvåspråkiga skolor inte kommer på fråga i Kanada, eftersom det i så fall handlar om assimilering.

Obligatorisk undervisning i det andra inhemska språket verkar ha en positiv effekt på den reella tvåspråkigheten, även om man varken i Kanada eller Finland är helt nöjda med resultaten. I Kanada startar språkundervisningen i det andra språket oftast tidigare än i Finland. I Ontario talar de om åk 4, i Finlands inleds undervisningen senast i åk 6 sedan hösten 2016 – tidigare först i åk 7. Trots tidigareläggningen i Finland har antalet årsveckotimmar inte ökat.

På denna punkt verkar undervisningen i det andra språket ha bättre förutsättningar i Kanada än i Finland.

I Finland kunde tvåspråkigheten främjas genom mer språkbadsundervisning och intensifierad och tidigarelagd undervisning i det andra inhemska språket. Det här kan genomföras som extra timmar i timfördelningen, genom undervisning redan från åk 1 eller som språkduschar inom ramen för småbarnsfostran. Nya innovativa modeller som utnyttjar den nya läroplanens möjlighet att skapa ämnesövergripande helheter (kombinationer av språk och andra ämnen) och olika former av tandemmodeller, som skapar autentisk kommunikation mellan språkgrupperna borde modigt testas. ♦

Om att leva och lära

”Nog skulle det vara synd att dö när det ännu finns så mycket att lära sig!” Ett konstaterande av en närmare 99 år gammal dam som ringer för att diskutera ett nytt nummer av Nya Argus. Hon har läst det från pärm till pärm. ”Ja, Jolo har jag inte ännu hunnit med men jag skall ta itu med honom”. En av artiklarna i den aktuella tidskriften handlar om Wittgenstein och von Wright. Vi diskuterar dem en stund och det är då hon faller sin replik. Jag tänker på de många inspirerande samtal vi fört och på ett annat yttrande jag en gång hörde i ett radioprogram: ”Judarna har överlevt för att de värdesätter traditioner och bildning, något som gäller enklaste hantverkare. Ett folk som talar om ”pakkoruotsi”, som fått lära sig att allt är svårt och besvärligt istället för ett värde i sig, har inte stor chans att överleva.”

Ofta har jag funderat över vad man kunde göra för att förmedla de här tankarna till de skolmyndigheter och politiker som inte förstått att kunskap och bildning är viktigt, och också roligt.

Under ett annat av våra samtal är Finlands jubileumsår på tapeten. En 100 år gammal händelse dyker upp i hennes minne. Det handlar om hennes morfar som var slottsfogde, en befattning han innehade redan under autonomins tid. När marsrevolutionen år 1917 brutit ut och kejsaren avsåg sig tronen, såg slottsfogden snabbt till att den kejserliga flaggan kom ner från taket.

När jag hör den här berättelsen tänker jag på min egen morfar, kapellmästare i ryska flottan. I mars 1917 var hans fartyg Andrej Pervosvannyi stationerat i Helsingfors. Då matroserna började skjuta sina officerare tog han sig i land och blev en invandrare. Kanske småningom med dubbelt medborgarskap. Kanske just samtidigt som slottsfogden höll på med sitt flaggbestyr.

Vid de tiderna var min far 9 år och bodde i Tammerfors. I min barndom hörde jag honom ofta tala om den här flaggan. I folkets mun kallades den bastmattan och det var obligatoriskt att hissa den på kejserliga högtidsdagar. Han berättade att det var många som då Nikolai II abdikerat, sprättade bort den röda randen och på nytt hissade det som var kvar, det blåvita. Så gjorde inte slottsfogden. Då han blivit pensionerad flyttade han från slottet till Tenala till en betydligt mindre och enklare bostad. Flaggan tog han med sig. Han hade ofta besök av sin dotterdotter som sedan späd ålder tyckte om att vistas ute i naturen bland kalvar och kor. En dag blev den unga damen nyfiken och klättrade, trots att det var förbjudet för barnen, upp på vinden för att se vad där fanns. Under ett lager fin sand, ditlagd som isolering fick hon syn på något blått och rött. Snabbt grävde hon fram ett intressant tygstycke, något medfaret av tidens tand, men ändå lätt definierbart. ”Bastmattan”, prydd med kejserligt emblem! Då hon informerats om vad det var lade hon beslag på den, kanske en naturlig instinkt hos en blivande framgångsrik antikvitetshandlare. Det ovanliga fyndet överlämnade hon med tiden till Nationalmuseumet som tacksamt tog emot.

Nog skulle det vara synd att dö när det ännu finns så mycket att berätta.

Anna Lena Bengelsdorff

HAR VERKAT SOM LÄRARE I HISTORIA, SAMHÄLLSLÄRA OCH NATIONALEKONOMI VID FLERA SKOLOR I HELSINGFORS.

”

Judarna har överlevt för att de värdesätter traditioner och bildning, något som gäller enklaste hantverkare.

Peter och Sankte Per vid himmelrikets port

Text Benita Ahlnäs ~ Foto Robert Seger

Peter och Sankte Per står vid himmelrikets port. För att porten skall öppna sig kräver Sankte Per att Peter skall avkläda sig alla ord med undantag av ett. Peter tvekar inte på svaret. – Ordet är kärlek.

Detta är upptakten till intervjun med författaren **Peter Sandström**. Det mesta har skrivits om honom, aktuell som han är med den kritikerrosade och mångfald belönade romanen *Laudatur*. Intervjuaren har stämt träff med honom på järnvägsstationen i Helsingfors för att fortsätta samtalet på ett närbeläget café. Kärlek och positivt tänkande kan ses som nycklarna till Peter.

– Med kärlek menar jag kärleken i alla dimensioner innefattande godhet, värme och närhet. Det är kärleken mellan människor men också kärleken till hela skapelsen.

Det positiva tänkandet visar sig efter att vi har blivit snäsigt bemötta av den sura försäljaren i cafét. Kan det vara för att vi tilltalade henne på ett språk som hon inte förstod?

– Det tror jag inte, säger Peter med ett brett leende, utan det kan tänkas vara så att hon har en dålig dag. Kanske hon inte mår bra.

Peter inger lugn och förtroende utan spår av stress trots en fulltecknad agenda. På frågan om vad han vill med sina böcker blir svaret att det är hans sätt att skapa och att det är spännande att se vad som händer.

– Det är läsarens sak att bedöma den färdiga produkten.

Det har knappast undgått någon som har följt med den finlandssvenska litteraturutgivningen att Peter Sandström den femte februari belönades både med Runebergpriset och med ett av Svenska litteratursällskapets pris för *Laudatur*, som också var nominerad för Finlandiapriset. År 2015 fick romanen *Transparente blanche* Nordiska rådets litteraturpris. Tre år tidigare var det dags för Svenska Yles romanpris för romanen *Till dig*. Svenska Litteratursällskapet i Finland har också belönat honom för novellsamlingen *Syster måne* 2001 och 2008 för *Gigant*. Osökt inställer sig frågan om vilka stämningar och känslor som väcks hos Peter efter all uppmärksamhet?

– Jag känner mig ödmjuk. Jag har aldrig räknat med att få pris och att bli berömd. Samtidigt har jag fått kraft att gå vidare. Vila på gamla lagrar vill jag inte. Själv kan jag inte bedöma värdet i mina böcker. Det är ju så att en text blir till på nytt när den läses av någon.

Laudatur är nu på allas läppar med en ny upplaga på bokhandelsdiskarna och långa reserveringsköer i biblioteken.

Men hur är det med dina tidigare böcker? Har de förpassats till glömskans dimridåer?

Peter svarar att det i viss mån är så med undantag av *Transparente blanche* som behandlar delvis samma tema som *Laudatur*. Han fortsätter med ett konstaterande om att bokens livslängd är försvinnande kort och att det är nästan omöjligt att komma över äldre litteratur. Varken bokhandlarna eller förlagen håller äldre böcker i sina lager på grund av utrymmesbrist och kostnader.

Efter att ha nått till berömmelsen höjder inställer sig frågan huruvida kravet på att skriva en ännu bättre bok nästa gång känns övermäktigt? Om man har nått guldnivån, hur ska man hålla sig kvar?

– Inte behöver jag känna att jag skall överträffa mig. Om jag gör det så låser det sig helt för mig. Den kreativa processen är som leken. Om det går fel så är det bara att börja på nytt. Det viktiga är att gå vidare.

Det är alltid intressant att veta hur en författare jobbar. Om det gäller nya texter så arbetar Peter på morgonen ”i lugn och ro” efter att hans fru **Ann-Catrin Östman** och femtonåriga dotter **Ira** har farit iväg till jobb och skola. Sonen **Leo** studerar i Sverige. Ann-Catrin är lektor i historia vid Åbo Akademi.

ARBETE I TRE FASER

– Morgonpasset är ungefär två timmar eller så att jag får ihop 500 ord per dag.

”

Den kreativa processen är som leken. Om det går fel så är det bara att börja på nytt. Det viktiga är att gå vidare.

Det är en A4 sida. Det är fas ett som får vila cirka 1 månad. Efter det följer fas två med att jag kollar helheten och bearbetar texten. Det är viktigt att stryka allt onödigt. Syntaxen och rytmen ska kännas rätt. Som gammal journalist kan jag jobba när som helst och

”

Läsandet är viktigt för att vi ska bli godare människor.

var som helst utan att låta mig störas av det som händer och sker omkring mig. **Henrik Jansson** är min mentor. Det är han som får se mina texter i vardande. Från år 2010 har jag varit fri författare vilket betyder att jag hankar mig fram så gott det går.

Fas tre infinner sig när produkten är färdig och det är dags för ett möte med förlagsredaktören **Anna Friman** på Schildts&Söderströms.

– Omslaget ska göras och jag är glad över att **Anders Carpelan** har gjort omslagen till mina tre senaste böcker. Jag litar helt på hans visioner. Pärmen till *Laudatur* är symbolisk med pistolen som hänför sig till grisstackaren och den ”bevingade hästen” som illustrerar sekvensen om karusellen.

Peter är mycket nöjd med den kongeniala översättningen till finska som **Outi Menna** har gjort.

– Hon har sinne för mitt språk och har lyckats fånga andemeningen i boken.

SMÅSTADEN PÅ GOTT OCH PÅ ONT. Peter Sandströms rötter finns i Nykarleby där han har vuxit upp. För honom innebär småstaden både trygghet och i förlängningen isolation. Tryggheten finns i gemenskapen. Men kraven finns också. Man ska vara eller försöka vara

”som alla andra” medveten om jante-lagen som är rådande på grund av att ”alla känner alla”. Den nya tekniken gör att man på webben har tillgång till hela världen. Det är lätt att isolera sig i timmar framför datorn.

– Tänk bara på Facebook och alla så kallade vänner man kan skaffa sig den vägen! Men suget kan trots allt vända så att man längtar hem från storstadens anonymitet till småstadens ankdamn.

FAKTA ELLER FIKTION? Var går gränsen mellan fakta och fiktion i Peter Sandströms böcker? Han anser sig skriva fiktivt även om han plockar ur sina egna erfarenheter.

– Jag låter inte sanningen förstöra berättelsen. Jag tillåter mig att ljuga när det så behövs för att få en bra story.

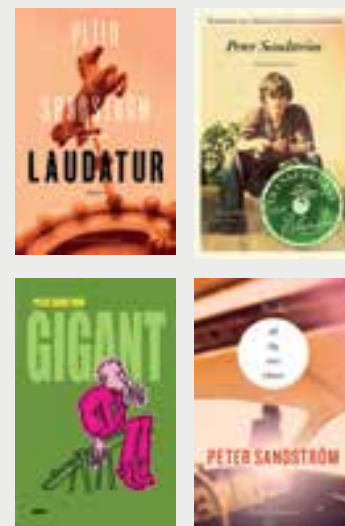
LÄSANDET VIKTIGT. Peter Sandström säger att läsandet är viktigt för att vi ska bli godare människor. Han kommer från en familj där läsningen var en del av familjegemenskapen. Peter var som barn en flitig kund i Nykarleby bibliotek där han nu som vuxen har framträtt med sina böcker. Tack vare läsningen väcktes intresset för att skriva, vilket uppmuntrades av modersmåsläraren **Ull-Britt Gustafsson-Pensar**.

BERIKANDE ATT TRÄFFA FOLK. Peter tycker att det är berikande att träffa folk under alla de framträdanden han har gjort på senaste tid. Många av dem har varit på olika bibliotek både på hemmaplan och i Sverige, som på biblioteken i Trosa och i Göteborg och i Umeå samt på Finlandsinstitutet i Stockholm.

Sedan år 2013 är han ordförande för Finlands svenska författarförening vilket betyder en hel del möten och representation. Peter Sandström har också ett nytt projekt på gång. Han undviker att använda substantivet bok, utan föredrar att tala om texter innan slutprodukten är färdig. ♦

Peter Sandström

- ❖ Född 7.7.1963 i Nykarleby
- ❖ Bor i Åbo
- ❖ Gift med Ann-Catrin Östman
2 barn; Leo och Ira
- ❖ Journalist från Svenska social-och kommunalhögskolan
- ❖ Arbetat som redaktör och journalist
- ❖ Litterär produktion:
- *Plebejerna* 1998
- *Syster måne* 2001
- *Manuskript för pornografiska filmer* 2004
- *Gigant* 2008
- *Till dig som saknas* 2012
- *Transparente blanche* 2014
- *Laudatur* 2016
- ❖ Ordförande för Finlands svenska författarförening 2013–
- ❖ Uppskattar medmänsklighet och solidaritet.
- ❖ Ogillar småsinthet
- ❖ Motto: Framåt med glädje

Text *Henrika Nordin*

Kvinnor Berättar – kvinnoberättelser från Svenskfinland

Liv är intressanta och kvinnoliv är kanske ännu mer fascinerande eftersom de så sällan lyfts fram. Jag har under våren 2017 fått ta del av flera kvinnoberättelser. Det har varit som att göra en djupdykning i 1900-talets kvinnohistoria. Jag har fått leva mig in i de tunga krigsåren med hårt arbete, och med rädslan som ständig följeslagare. Jag har fått känna av den entusiasm som fanns under åren efter kriget då man byggde upp Finland. Jag har läst om 1960-talets självständiga kvinna som hade tillgång till preventivmedel och barndagvård, en kvinna som hade rätt till både familje- och yrkesliv om hon så ville.

Berättelserna och ödena är många och varje kvinnoliv är unikt och värt att berättas. Det känns egentligen ganska fel att lyfta upp en kvinnas liv mer än någon annans, men det finns detaljer i vissa berättelser som speciellt tilltalar mig. Vi har berättelsen om **Arla Klockars** som var flicklotta, endast 12 år gammal. Hon berättar att Vinterkrigsandan var stark och alla ville göra sitt för fosterlandet. Hon nämner att stjärnhimlen aldrig har varit så mörk som under mörklägningsåren, då det var utgångsförbud. Barnen blev starkt påverkade av kriget och då Arlas lillebror såg halvmånen lysa på himlen sa han ”Nu har ryssarna skjuti sönder månen!” Kriget kom nog att prägla många kvinnors liv och säkert också generationer av kvinnoliv efter det.

När jag läste **Marika Slottes** berättelse om livet som småbarnsmamma på 1980-talet och de reflektioner hon idag som mormor till fyra barnbarn har

www.kvinnorberattar.fi

om den tiden, väckte det många tankar hos mig. På 1980-talet var det ofta ekonomiskt omöjligt för en kvinna att stanna hemma med barnen, dessutom hade man utbildat sig och därmed tog man emot det jobb man fick inom sin bransch. Marika var nöjd med sitt liv både som mamma och som yrkesarbetande kvinna. Nu, många år efteråt kan hon känna en viss saknad och sorg över att inte hon inte alltid hann njuta av småbarnslivet eftersom livet fylldes av så mycket annat, bland annat arbete. Det är många val man som kvinna gör under en livstid, och de kan vara svåra att godkänna ännu många år senare.

Då Finland firar 100 år av självständighet känns det att tiden har kommit att lyfta fram kvinnors livshistorier och deras insats för familjen, föreningslivet, bildningen, kulturen, politiken och välfärdssamhället. Vill du vara

med och bidra med en livshistoria kan du göra det med att skriva in din egen eller någon annans berättelse på www.kvinnorberattar.fi där de samlas i en elektronisk databas, synlig för alla som vill läsa artiklarna. Alla bidrag arkiveras senare av Svenska Litteratursällskapet.

Bildningsalliansen ansvarar för projektet med bidrag från Svenska folkskolans vänner, Svenska Kulturfonden, Konstsamfundet, Stiftelsen Emelie och Rudolf Gesellius och Eugène, Elisabeth och Birgit Nygréns stiftelse. Projektet är en del av det nationella Finland 100 programmet. ♦

Viveca Tallgren har bott länge i Danmark och skriver obehindrat på danska. "Tango for én" är hennes debutbok med egna texter. Tavlan av farmodern Bertha Tallgren är målad av Georges von Swetlik. Porträttet av Viveca som barn är tecknat av Olga Nordström.

FOTO: STEN JACOBSEN

Från barndom i Finland till vuxenliv i Danmark

Text Gunilla Heick

Viveca Tallgren skriver, undervisar och översätter. Nu är hon också förläggare.

Fast Viveca Tallgren bott hela sitt vuxna liv i Danmark är hennes finlandssvenska modersmål fortfarande utan accent. I många år har hon arbetat som frilansskribent, lärare och översättare. Nu kan hon foga ännu en titel till sitt CV. Tillsammans med maken Sten Jacobsen, som är historiker, driver hon nämligen Mikroforlaget Apuleius'

Æsel. Många av böckerna som de ger ut är 'smala' titlar, som Viveca själv översatt från spanska.

MEN VI TAR DET FRÅN BÖRJAN. Viveca Tallgren är född och uppvuxen i Helsingfors. Men hon var bara sexton år då hon bytte hemland och följde med sin mamma till Danmark år 1961. **Antje Tallgren** hade fått tjänst som avdel-

ningsledare på protesavdelningen på den splittrerna tandläkarskolan i Århus. Mor och dotter bodde fem år i Århus. Sedan flyttade de till Köpenhamn, där Antje Tallgren blev professor på Tandlægehøjskolen.

– Mina föräldrar var som sol och måne. De skilde sig när jag var fem år och min pappa, **Erik Tallgren**, som var en äventyrare, reste till Mexico och blev där i tjugofem år. Mamma hade det nog svårt när pappa reste, så en av orsakerna till att hon börja forska var kanske för att få upprättelse, funderar Viveca.

– Min farmor hette **Bertha Tallgren** och bodde i Viborg, där hennes man,

Johan Werner Tallgren, blev skjuten i fängelset under det röda upproret 1918. Farfar var ingenjör.

Bytet av hemland var inte lätt för Viveca.

SVÅRT ATT FLYTTA TILL DANMARK

– För mig var det mycket svårt att flytta till Danmark. Vi hade bott ett år i USA, där mamma var stipendiat på University of Michigan Dental School. Jag gick i skola där i Ann Arbor. Sen kom vi hem till Helsingfors och ett halvt år senare skulle vi flytta till Århus. Jag hade mina två goda väninnor som jag inte ville lämna.

– Århus var då en ganska tråkig stad, tyckte jag. Inga caféer som i Helsingfors, och mina klasskamrater kommer jag ihåg som ganska barnsliga.

– Jag började faktiskt först tala danska när vi flyttade till Köpenhamn, och därför tror jag att den psykologiska faktorn spelar en stor roll när man skall lära sig ett språk. Jag kände mig motiverad för att jag tyckte mycket om Köpenhamn. Jag minns att jag sade till mig själv att nu skulle jag också börja uttala orden på danska, för det var uttalet som var det värsta. Jag kände att jag blev ful om jag skulle uttala alla dessa grötiga ljud.

SPRÅK SOM INTRESSE. Språk har dock varit ett av Viveca Tallgrens stora intressen ända sedan hon lärde sig finska som barn i Helsingfors. I Köpenhamn började hon studera engelska och franska på universitetet. Så kom spanskan in i bilden, och den blev snart Vivecas favoritspråk.

– Pappa skrev ofta till mig från Mexico och sa att spanska var ett världsspråk, så det har nog också motiverat mig.

Vid sidan av studierna skrev Viveca frilansartiklar till finländska tidningar, bland andra *Kaleva*. Redan under året i USA hade hon medverkat på *Hufvudstadsbladets* ungdomssida.

FOTO: PRIVAT

Viveca Tallgren och Sten Jacobsen presenterade det egna förlagets böcker på en bokmessa i Gentofte, norr om Köpenhamn, i mars 2017.

Snart var det dock intresset för spanskan som tog helt överhand. Viveca undervisade på olika skolor, och började dessutom översätta skönlitteratur. Sedan början av 1980-talet har hon forskat i den spanske dramatikern **Fernando Arrabals** författarskap.

ÄVEN FÖRFATTARE. Nyaste nytt är att hon skrivit en bok, *Tango for én*. Den består av en samling autofiktiva berättelser, som handlar om de lustiga eller märkliga situationer den ensamresande kvinnliga huvudpersonen hamnar i. Det allra mesta är självupplevt, berättar Viveca. Hon älskar att resa och har utforskat många länder, både allena och tillsammans med maken **Sten**.

Tango for én har utkommit på Mikroforlaget Apuleius' Æsel. Förlaget har också en annan nyhet på tapeten:

”

Jag sade till mig själv att nu skulle jag också börja uttala orden på danska, för det var uttalet som var det värsta.

Viveca håller på att översätta **Zinaida Lindéns** prisade novellsamling *Valenciana* till danska. Utgivningen är beräknad till sensommaren.

Men det är inte lätt att driva förlag i dessa tider.

– Vi räknar med en startsträcka på tre år. För att de stora förlagen ska ta emot ett manus, måste det förväntade sålda exemplaren av en titel uppgå till sextusen. Vi räknar med att om vi säljer hundra så går vi runt, berättar **Sten Jacobsen**.

Viveca Tallgren har dessutom planer på att skriva en bok om sin mamma, och på att utge sin farfars dagboksminnen från inbördeskriget.

Läs mera på <http://apuleius.dk/> och <http://vivecatallgren.dk/> ♦

Göran Djupsund ser orosmoln

Text & Foto Rabbe Sandelin

Göran Djupsund, som de flesta känner igen som kommentator under tv-valvakorna, tog i slutet av mars emot SFV:s folkbildningspris på 15 000 euro under SFV:s vår- och utdelningsfest. Just nu ser Djupsund några negativa samhällstendenser, vilka var för sig och tillsammans kan betyda stora förändringar för svenskan i Finland i framtiden.

Djupsund framhåller ändå gärna att han inte är dystopier.

– Jag brukar i tal och vid olika träffar även peka på de många positiva tendenserna globalt. Mycket i världen har ju faktiskt blivit bättre under de senaste femton-tjugo åren, det får vi inte glömma, säger Djupsund.

– Det har jag gjort länge, och efter att jag hörde **Hans Rosing**, har jag gjort det i ännu större utsträckning, speciellt i möten med unga.

Men enligt Djupsund är det klart att det på riktigt även finns hotbilder som vi bör beakta, speciellt när det gäller aktuella samhällstrender ur ett finlandssvenskt perspektiv.

– Det finns tre trender som är lite olika, men som har mycket gemensamt ur finlandssvenskt perspektiv.

Djupsund säger att den första trenden handlar om demografien.

– Jag har jobbat nära ”vår mesta demograf” **Fjalar Finnäs**, och nyligen läste jag även tankesmedjan Magmas studie om unga finlandssvenskars utflyttning mellan åren 2000 och 2015. Även ur rent personligt perspektiv

kan jag konstatera att båda mina döttrar idag arbetar och studerar i Sverige, liksom många av deras deras bästisar, mina guddöttrar, och barnen till många goda vänner och bekanta. Det är en tydlig och stark trend.

Djupsund frågar sig om vi håller på att ”förlora” väsentliga delar av en generation till Sverige.

– I det här skedet är det svårt att spekulera i orsakerna och motiven, men tydligt är att det åtminstone inte enbart är fråga om österbottningar som tycker att de inte kan finska. Det är personer som skulle ha klarat sig ytterst bra på finska, och som kanske förr skulle ha flyttat till Helsingfors.

Djupsund ser en naturlig orsak i den öppna värld vi idag lever i; det känns helt enkelt okomplicerat och naturligt att flytta. Men han anser att det vore intressant att göra en större undersökning på de här moderna emigranterna.

– Man kunde fråga varför de åkte, varför de trivs bättre i Stockholm eller Sverige överlag, och ifall de funderar på att komma tillbaka någon dag.

Förstås sker en liknande ”brain-drain” även på finskt håll.

– Men relativt sett tycks den drabba den svenskspråkiga folkgruppen i större grad. Det skulle vara bra att få lite mer fakta kring detta fenomen.

FÖRSVINNEN SVENSKAN FRÅN FÖRVALTNINGEN? Den andra trenden Djupsund funderar mycket på just nu, är det som sker inom finländsk förvaltning.

– Jag har själv från sidolinjen noterat att det funnits tre ledord i den stora hälso- och socialvårdsreformer som den nuvarande regeringen kör igenom. Det första är ekonomin – tanken på att vi skulle spara massa pengar. Det andra ledordet är specialkompetens, och det kan vi alla förstå. Men båda dessa ledord är ganska problematiska ur finlandssvensk synvinkel.

– Man behöver bara tänka på hur det gick för BB i Ekenäs, Borgå och Jakobstad. Ekonomiska mål och specialkompetenser leder till stordrift i större enheter, då man helt enkelt är tvungen att centralisera.

Svenskan hamnar alltså i kläm redan på grund av detta, men Djupsund ser ännu större utmaningar då man till dessa två ledord kopplar det tredje ledordet: valfrihet.

”

Man kunde fråga varför de åkte, varför de trivs bättre i Stockholm eller Sverige överlag, och ifall de funderar på att komma tillbaka någon dag.

” Utmaningen nu är att kavla upp ärmarna och på olika sätt jobba för att framtiden inte blir riktigt så dystert.

– Valfrihet låter fruktansvärt trevligt ur individperspektiv, men speciellt när privata hälsovårdsaktörer kopplas in, så stärker det trenden mot stordrift. Små orter med svenskspråkiga invånare blir helt enkelt ointressanta då det börjar handla om kritiska massor och kundunderlag. Valfriheten på svenskspråkigt håll kommer kanske bara att fungera på orter där det bor många finlandssvenskar på samma område, som i Vasa, eller Helsingfors.

VACKLANDE DOMINOBRICKOR. Den tredje stora trenden Djupsund funderat över gäller det som han kallar sin dominoteori, som även den handlar om valfrihet, och speciellt en allt större valfrihet i skolorna. Där säger Djupsund att vi nu ser hur vissa beslut småningom fått ganska grava och överraskande konsekvenser.

– Uppställningen före grundskolan var den att vi hade lärdomsskolor och folkskolor. De som gick i lärdomsskola läste andra inhemska från klass ett, och alla skrev språket i studenten. Det fanns också ganska få statliga vakanser fram till mitten av 1960-talet, och de tjänsterna gick alltså relativt lätt att fylla med folk som kunde både finska och svenska, eftersom en akademisk examen garanterade en rimligt god kunskap i det andra inhemska språket.

Grundskolereformen utgör därför Djupsunds första dominobricka.

– Centerns ordförande **Virolainen** fick igenom att alla som går i grundsko-

lan skall läsa båda nationalspråken. Det låter fint och bra, men vi vet nu hur det gick. Starten för att börja läsa svenska blev småningom allt mer senarelagd, och timresurserna har kontinuerligt skurits ner. Dominobrickan började vackla, och den ramlade till sist mot obligatoriet att skriva svenska i studenten. Då hette det att om det sker en dramatisk nedgång i antalet som skriver språket, så skall vi återkomma till saken. Men det kommer nog knappast att ske.

Enligt Djupsund står nu nästa dominobricka och darrar. Det gäller kunskaperna i svenska i de finska universiteten.

– Kravet är att man under universitetsstudierna skall kunna visa att man åtminstone nöjaktigt kan det andra inhemska nationalspråket; man måste gå kurser och testas. Men nu börjar det från många håll höras protester mot de här kraven, som anses orimliga. ”Det förlänger studietiden, studenterna är arga” och så vidare.

Djupsund tar inte ställning till i hur stor utsträckning de här signalerna verkligen stämmer eller inte, men kraven kommer oaktat att öka på att man borde slopa eller lätta på språkkraven.

– Så min prediktion är att även den brickan ramlar ganska snart.

Följande och sista brickan i dominospellet handlar om kraven på helt frivillig svenska i grundskolan.

– Experimenten kommer förr eller senare, och de kommer att sprida sig. Resultatet är att allt fler genomgår grundskolan utan att ha läst ett ord

svenska. Det kan verka oundvikligt och kanske för vissa personer som en liten detalj, men här finns en stark koppling till tjänstemannasvenskan.

Djupsund tror att vi redan om tio eller femton år har personer som utexaminerats från ett universitet där de inte läst svenska, som inte skrivit svenska i studentexamen, och som inte läst ett ord svenska i grundskolan.

– Om de i övrigt är driftiga och kompetenta unga människor blir det i längden omöjligt att motivera att lediga offentliga tjänster skall gå mindre kompetenta personerna, bara för att de även råkar kunna svenska. Efter en sådan utveckling blir det alltså mycket svårt att bibehålla lagrum som kräver kunskaper i svenska i förvaltningen. Det igen har konsekvenser på svenskans status som ett jämbördigt språk i förvaltningen och därmed också för svenskans ställning som ett reellt jämbördigt nationalspråk.

FRIA ORGANISATIONER BLIR VIKTIGARE. Göran Djupsund säger att förändringar är på kommande, även om hans dominospel inte sker fullt så långt som han befarar.

– Och även om det skulle gå så, behöver det inte i alla lägen vara en katastrof. Svenskan består nog i Finland även om statusen som jämbördigt nationalspråk försvinner; man kommer förstås att hitta på lösningar för ett så starkt minoritetsspråk. Men jag är nog lite rädd.

Utmaningen nu är enligt Djupsund att kavla upp ärmarna och på olika sätt jobba för att framtiden inte blir riktigt så dystert som han utmålar.

– Fast hur det än går kan man konstatera att betydelsen av SFV och andra fria finlandssvenska organisationer med säkerhet kommer växa i framtiden. Vi skall alla vara tacksamma för de här organisationerna. ♦

Sunt förnuft i trumpismens tid

Tillit är ett av de vackraste ord jag vet. Men frågan är om det inte snart hör till språkets utrotningshotade beståndsdelar. Så mycket i vår värld handlar om motsatsen: misstro, tvivel, lögn, hopplöshet.

Allt är inte Donald Trumps fel, även om hans första tid som USA:s president bjudit på en fullkomligt hårresande uppvisning i hur politik kan bedrivas på lägsta tänkbara nivå.

I en text hösten 2016 skrev jag att ett eventuellt val av Trump – som då ändå sågs som tämligen osannolikt – skulle resultera i allmän existentiell ångest.

Med facit i hand vet vi att många människor nu är rädda för vad som ska ske de närmaste åren. Inga invanda demokratiska riktlinjer tycks längre hålla, ett beslut ena dagen kan twittras bort den följande. Allt sker med en kortsiktighet som i sig skapar oro.

Värst är ändå följdverkningarna av detta intellektuella förfall. Och då tänker jag inte minst på nyhetsflödet, som för inte så länge sedan var stabilt med etablerade medier som garanter för en seriös och obunden journalistik.

För den som vet var information ska sökas är nätet förstås en guldgruva. Att på någon sekund klicka fram ”breaking news” och djupa analyser i The Guardian, New York Times och Der Spiegel eller på BBC och CNN ger en överblick som sällan nåddes i den gamla nyhetsvärlden. I det avseendet längtar jag inte tillbaka till tiden före nätet, då jag gjorde mina journalistiska lärospån.

Men 1900-talets ”gammelmedier” nådde i princip alla som över huvud taget fungerade inom samhällets rammar. Nu är jag allvarligt oroad över att seriösa medier i allt högre grad bara tycks vara en angelägenhet för en samhällelig elit. Undersökningar visar globalt sett att antalet ”nyhetsundvikare” blir allt större. Det är spel, underhållning, porr och rent trams som dominerar många nätanvändares vardag. Eller också lockas man av extrema sajter, både till höger och vänster.

Det är ingen tillfällighet att dödens budbärare inom Islamiska staten främst når sina proselyter via nätet.

Direkta osanningar produceras i dag som någon form av ”fake news” via ett myller av kanaler. Och det sätter press även på den seriösa journalistiken. I Sverige pågår exempelvis en livlig debatt om hur etermediernas public service-kanaler ska bemöta de extrema framstötarna. Ska man i objektivitetens namn alltid låta en intervju med en vetenskapsman, övertygad om klimatförändringens faror, följas av en replik av någon mer eller mindre flummig klimatskeptiker?

Att avgöra vad som är sanning kan i många fall vara omöjligt. Men medierna har ingen skyldighet att ge utrymme för åsikter som gränsar till galenskap och i sin förlängning hotar demokratiska värden.

Resultatet blir annars att journalisterna abdikerar från sitt ansvar och skapar ”en falsk balans”, som den svenska publicisten Isobel Hadley-Kamptz uttrycker det.

Det finns ett gammalt begrepp som borde tas till heders igen, hur tråkigt det än kan låta: sunt förnuft.

I trumpismens mörka tid är det kanske vårt enda hopp.

Gustaf Widén

ÄR JOURNALIST OCH FÖRFATTARE SAMT MEDLEM AV SFV:S STYRELSE.

” Undersökningar visar globalt sett att antalet ”nyhetsundvikare” blir allt större.

Text Kjell Ekström ~ Bild Önningebymuseets arkiv

EDVARD WESTMAN

- en svensk franskinspirerad naturlyriker

I år har det gått etthundra år sedan den svenska landskapsmålaren Edvard Westman gick ur tiden. Han var född 1865 i Gävle, men växte upp i Stockholm. Genom kontakten med Victor Westerholm kom Westman att verka i Finland under flera perioder. I sitt hemland är Edvard Westman i det närmaste helt bortglömd, men i Finland är hans konst ännu uppskattad, och på konstauktionerna här räknas han som en "inhemsk" konstnär.

Gustaf Edvard Westman föddes i Gävle den 16 maj 1865 som son till ett grosshandlarpar. I familjen föddes totalt sex barn; tre pojkar och tre flickor. När Edvard var fyra år gammal drabbades Gävle av en förödande stadsbrand, och det westmanska hemmet förstördes fullständigt, varefter familjen flyttade till Stockholm.

Enligt Svenskt konstnärslexikon studerade Edvard Westman vid Kungliga Konstakademien i Stockholm 1882–1883. En kontroll i akademiens elevmatrikel bekräftar märkligt nog inte detta. Däremot finns Edwards bror **Ernst Ludvig Westman** (1863–1950) inskriven i akademien dessa år. Vidare sägs i nämnda lexikon att Edvard gick som elev hos **Oscar Törnå** och att han sedan sökte sig till Düsseldorf och Paris för vidare studier.

Det var troligen i Tyskland som Edvard Westman träffade **Victor Westerholm** och på så sätt inviterades till Åland. Enligt **Anna-Maria Wiljanens** doktorsavhandling om Önningebykolonin från 2014 kom Westman redan 1886 till Åland. Detta är dock en uppgift som baseras på en felaktig auktionsskataloguppgift. En tavla av Westman som Hagelstams auktioner sålde katalogiserades som landskap från Åland, trots att tavlan var märkt Nämndö, som ligger i Stockholms skärgård. Westmans första

Önningebymuseet

♦ Artikelskribenten, konstnären och författaren Kjell Ekström, är den drivande kraften bakom Önningebymuseet på Åland. År 2010 publicerade SFV hans biografi över Victor Westerholm, som den första boken i SFV:s biografiserie.

verifierade Ålandsbesök skedde 1887. Han bodde då på gården Övre Knapans i Önningeby, där även den svenska konstnären **J.A.G. Acke** huserade.

KONSTNÄRSVÄNNER I ÖNNINGEBY. Edvard Westman trivdes bra i Önningeby, och det var troligen där som han blev närmare bekant med den finländska konstnären **Hanna Rönnberg**. Westman arbetade gärna i stort format och de skira björkhagarna på Önningeby Näset var ett omtyckt motiv, ofta i människobelysning med en romantisk ton. Sommaren 1888 var varken Rönnberg eller Westman i Önningeby. Westman befann sig i Frankrike och därifrån skrev han till Rönnberg som bland annat vistades i Sjundeå den sommaren. De sammanstrålade sedan i Köpenhamn, begav sig till Skagen på Jyllands nordspets, för att bli upptagna i den berömda konst-

Skagen 1888. Olja på duk. Tillhör Åbo Konstmuseum.

närskolonin kring **Michael** och **Anna Ancher**. Edvard och Hanna bodde på det berömda logementet Brøndums, och de stannade hela hösten på Skagen. Under vistelsen kom de varandra mycket nära och Hanna Rönnberg berättade i ett brev till **Eva Topelius** att hon "givit bort sig" åt Westman, men att hon ville att förhållandet skulle hemlighållas tills bröllopet kunde ske. Först den 11 december 1890 eklaterades en officiell förlovning i en annons i Hufvudstadsbladet. Något bröllop blev det dock aldrig, och deras förlovning slogs upp redan 1893.

Sommaren 1894 var Edvard Westman i Önningeby och målade igen. Han hade då tagit Hanna Rönnbergs rum på gården Jonesas i besittning, och Rönnberg gjorde den sommaren bara ett kort strandhugg i byn. Hon berättade i ett brev för vännen **Georg Nordensvan** i

Kvinna i vitt. Olja på duk, 1917. Målningen är utförd i augusti 1917, bara en månad innan Westman avled.

Stockholm att hon då besökt Westman, att han möblerat om rummet och draperat det med orientaliska textilier "och fått ungarlsvanor i betänklig grad". Det var också denna sommar Westman skulle få en beställning av tsar **Alexander III** efter att han tillsammans med Victor Westerholm fått audiens ombord på tsarens fartyg under det kejsarliga besöket i den åländska skärgården.

VIKARIE FÖR VICTOR WESTERHOLM.

Under 1890-talet kom Westman att vistas en hel del på det finländska fastlandet. Han vikarierade i två omgångar Victor Westerholm som lärare vid rit-skolan i Åbo, 1893–1894 och 1896. Under sin lärartid i Åbo skrev han flera brev till Georg Nordensvan i Stockholm. I breven framkommer att Westman hade vissa problem med att komma överens med etablissemangen i Åbo. Han verkar →

1.

2.

3.

4.

Ovan: I Normandie. Olja på duk 1888. Tillhör Alandiablagen, Mariehamn. Detta är troligen den tavla som Westman hade sina största framgångar med i Frankrike, målade i Arques de Batilla 1888.

1. Höbärgning på Rådmansö. Olja på duk, 1903. Tillhör Önningebymuseet. 2. Önningeby 1889. Olja på duk. Tillhör Önningebymuseet. 3. Hösten 1888 då Edvard Westman vistades på Skagen porträtterades han av både Christian Krogh och Michael Ancher. Det här porträttet som Krogh gjorde gavs till Hanna Rönnberg. Hon lämnade dock det kvar på Skagen, men skrev på 1920-talet till Anna Ancher och begärde att få det. Rönnberg sålde det senare till Åbo Konstmuseum. 4. Westmans egen ateljé på Koholma enligt en liten oljemålning av konstnären själv. Olja på duk. Tillhör Önningebymuseet.

ha haft svårt för att bara umgås, utan hävdade ständigt stenhårt sin ståndpunkt och åsikt i olika frågor.

Man får en känsla av att Westman var en stingslig och något besvärlig person. Han utvecklade med tiden en allt större bitterhet gentemot omgivningen, vilket med all tydlighet framkom i ett brev som han lät publicera på 1910-talet i den svenska *Aftontidningen*:

”Sverige har jag älskat. Då jag varit bosatt i främmande land har en sugande makt alltid dragit mig tillbaka till hemlandet. Och detta blev min olycka. Hur trodde jag ej i min ungdom att Sverige var rättvisans land. Och hur grymt har jag ej blivit besviken. Som ung målare for jag utrikes, arbetade och slog mig igenom, först i Tyskland, så i Frankrike. Fick hedersplatser för mina arbeten på ’Salonen’ i Paris, och till världsutställningen 89 i Paris anmälde jag flera

arbeten. Men där kom första slaget. Där fick jag första gången erfara hur grymt jag misstagit mig på den svenska hedern, den svenska rättvisan. Mina arbeten skulle granskas av en svensk jury i Paris. De refuserade mitt både största och bästa arbete och tog det sämsta. Då jag sedan underställde just det refuserade arbetet de 40 världskonstnärer som sutto i Salongsjuryn, blev det med acklamation antaget med nr 2, således självskrivet på cimåsen, och det blev sedan föreslaget till 2:dra guldmedalj! Då jag sedan kom hem erbjöd jag samma arbete till museum. Det blev föreslaget till inköp, men föll igenom vid omröstningen. --- Så dog min far, och mina släktingar ställde till att jag inte fick ett öre. Utblottad for jag till Finland och fick där tjänst som lärare i figurteckning efter modell, vid Konstföreningens ritskola. --- Men så kom Finlands olycksår och

samtidigt grep mig hemlängtan till Sverige. Jag kom hem och köpte mig ett litet ställe på en härlig plats vid havet. Och jag arbetade, men mina tavlor brydde sig ingen om. Jag fick i 10-12 år leva på svältgränsen. Vad jag denna tid lidit av mina landsmäns orättvisa, vet ingen.”

I den citerade texten ovan nämnde Westman att han köpte ett litet ställe på en härlig plats vid havet. Han åsyftar då sitt inköp av östra delen av Koholma på Rådmansö, alldeles i närheten av nuvarande hamnanläggningen i Kapellskär. Det var år 1900 han införskaffade fastigheten. Han bodde i ett litet gammalt torp med det passande namnet ”Pintor”, tillsammans med en hushållerska. Uppe på berget uppfördes en ateljébyggnad i stock. Westman umgicks ibland med **Anders Zorn**, **Albert Engström** och **Bruno Liljefors** som kom på besök. Det sägs att det då gick vilt till på

Koholma. Ateljén finns fortfarande bevarad och dess öppna spis är prydd med målade rosor som påstås vara gjorda av Zorn. Torpet där Westman bodde är rivet.

MÅLARFÄRDER I SVERIGE OCH FINLAND. Under hela 1890-talet besökte Edvard Westman Önningebykolonin, men efter sekelskiftet finns inga säkra belägg för att han skulle varit på Åland. Westman var alltid noga med att vid signeringen av sina arbeten även ange målningsorten, varför det är lätt att följa hans målarfärder. Från år 1898 finns många verk från Harjattula söder om Åbo, och målningarna från tiden efter sekelskiftet är ofta märkta Rådmansö.

I mars 1905 föddes Edvard Westmans utomäktenskapliga dotter **Blenda Ella Hulda Isabella Wetterlind** i Stockholm. Flickan återfinns i Kungsholms födelse-

bok först noterad med okända föräldrar, men sedan har modern **Hulda Ottilia Emanuelsson** noterats, och senare också fadern. Det är inte känt hurudant förhållande Westman hade till barnets mor, och faderskapet slogs postumt fast i domstol hela tolv år efter Edvard Westmans död. Dottern fanns alltså inte medtagen i bouppteckningen efter Westman som arvinge, men efterkommande till barnet berättar att hon inofficiellt erhöll ett litet arv efter fadern.

TRAGISK DÖD. Edvard Westmans liv ändades på ett tragiskt sätt i september 1917 i närheten av hemmet på Rådmansö. Enligt *Dagens Nyheter*s version av händelseförloppet omkom han genom en olyckshändelse under ett plötsligt påkommet vansinnesutbrott på natten. Han rodde ut i en liten båt och föll i vattnet och drunknade. *Afton-*

tidningen skrev i den redan nämnda nekrologen att man inte visste om han sökt döden själv eller råkat ut för en olycka: ”Det ensamma livet där ute och missräkningarna på en konstnärsbana, som en gång gett de största löften, hade gjort honom bitter och missmodig.” I församlingens dödbok antecknades att Westman avlidit den 22 september 1917 av ”drunkning in insaniam”.

Efter dödsfallet kunde släktingarna konstatera att Edvard Westman hade en skaplig förmögenhet. Hanna Rönnberg hade i något sammanhang uttalat sig negativt om släktens förhållanden gentemot Edvard, vilket föranledde systemen **Sigrid Alm** att skriva ett långt brev till Rönnberg i maj 1918. I brevet vittnade hon om hur Edvard tvingat till sig ekonomiska fördelar genom hela livet, och hon tillbakavisade påståendet att man skulle ha visat honom och hans

Text Mari Pennanen ~ Foto Astrid Lindroos

Förbunden i Svenskfinland mår bra

De finlandssvenska förbunden och centralorganisationerna är aktiva, granskar sin egen verksamhet kritiskt och utvecklas kontinuerligt. Det kommer fram i Förbundsbarometern, som getts ut av Svenska studieförbundet. Svenska studieförbundet representerar ett brett fält, som nu för första gången kartlagts i sin helhet.

Svenska studieförbundet har 58 medlemmar – finlandssvenska förbund och centralorganisationer som tillsammans representerar över 400 000 personmedlemmar och kring 1200 andra medlemmar (föreningar, organisationer, kommuner, församlingar osv.) Förbunden och centralorganisationerna i Svenskfinland är väldigt olika både vad gäller verksamhet, medlemskår, finansiering och struktur. Trots det finns det många gemensamma utmaningar och förbunden har mycket att lära sig av varandra. Det var också tydligt under utgivningstillfället, då förbundsstyrelsen samlades i SFV-huset G18 för att diskutera gemensamma utmaningar och lösningar.

En gemensam utmaning är att människors engagemang sakta men säkert ändrar karaktär. Många förbund berättar att de märkt att allt fler vill känna tillhörighet och delaktighet, snarare än att bli medlem. För förbunden gäller det att nappa på den här trenden och forma verksamheten så att människor kan engagera sig på andra sätt än genom medlemskap. En del förbund har dock

stigande medlemsantal och de har märkt att ett medlemskap kan vara ett sätt att signalera ett ställningstagande för eller emot något.

Att hitta förtroendevalda på förbunds nivå är också en utmaning som är gemensam för många förbund. En av orsakerna är att förtroendevalda på förbunds nivå inte alltid får det stöd de behöver i sitt ansvarsfulla uppdrag. Också det stora ansvaret, till exempel gällande anställda, är en sak som kan bidra till att det är svårt att hitta nya personer till uppdrag som ordförande och styrelsemedlem i ett förbund.

Förbundsbarometern är ett resultat av en besöksrunda, där samtliga av Studieförbundets 58 medlemmar besöktes. Under besöksrundan har förbundens verksamhet, struktur och utmaningar kartlagts. I Förbundsbarometern, som finns att läsa på www.studieforbundet.fi, tas gemensamma trender och teman som kommit fram under besöksrundan upp. Vi tittar också in i förbundens kafferum, kollar hur det ser ut med antalet kvinnor och män på de ledande posterna, kollar hur många av Studieförbundets medlemmar som samarbetar med varandrad. Samtliga medlemsförbund finns också kort presenterade.

Svenska studieförbundet är ett förbund för de finlandssvenska förbunden. Studieförbundet stöder medlemsförbunden i deras strävanden och fungerar som förbundens förbund. Svenska studieförbundet får verksamhetsbidrag av SFV. ♦

Svenska studieförbundets verksamhetsledare Mari Pennanen har kartlagt de finlandssvenska förbunden. Förbundsbarometern presenteras både alla medlemsförbund och de trender och teman som är aktuella i förbundsvärlden just nu.

”

Förbundsbarometern är ett resultat av en besöksrunda, där samtliga av Studieförbundets 58 medlemmar besöktes.

Skogskärret, Önningeby 1887. Olja på duk. Tillhör Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag.

konstnärskap ”pietetslöshet”. Sigrid skrev i brevet att de motgångar brodern mött i konstvärlden gjort honom ”ej så litet bitter och detta vände sig i främsta rummet mot hans närmaste, hvilka han tyckte borde försaka för att pängarne skulle komma honom till godo.”

LYRISK OCH ROMANTISK KONST. Den konst Edvard Westman producerade ger inget sken av en olycklig och bitter upphovsman. Hans målningar är tvärtom naturlyriska, romantiska och kontemplativa. Man får snarare uppfattningen att konstnären bakom verken var en harmonisk och lycklig människa. Att Westman aldrig riktigt slog igenom i hemlandet kanske kan förklaras med konstaterandet i Svenskt konstnärslexikon: ”När Westman utformade sin friluftsbetonade stämningsrealism på 1880-talet, var detta ett måleri, som tiden redan höll på att

glida ifrån, både i Frankrike och i Sverige, och någon egentlig förnyelse på väg mot större frihet visade han sig inte mäktig.”

Hursomhelst är Edvard Westman en oförtjänt bortglömd målare. På auktioner har hans tavlor nått betydligt högre priser i Finland än i Sverige, men det är egentligen bara på Åland i Önningebymuseet som man riktigt visat intresse för hans konst. Museet har under sin 25-åriga verksamhet tillägnat Westman två större specialutställningar, senast 2015 då 150-årsminnet av hans födelse uppmärksammades. Önningebymuseet har idag ett tiotal verk av Westman. Han är därtill representerad i Skagenmuseet i Danmark, i Läns museet Gävleborg, i Amos Anderssons konstmuseum i Helsingfors och Ålands konstmuseum. I Åbo konstmuseum finns några av Westmans bästa arbeten, tack vare konstnärens eget testamente. ♦

Nämdö 1886. Olja på duk. Privat ägo. Målningen såldes för ett par år sedan på Hagelstams auktioner och betecknades då felaktigt som landskap från Åland, vilket tagits som bevis för att Westman skulle ha varit på Åland redan 1886. Tavlans dock målades i Stockholms skärgård och tydligt märkt Nämdö. Westman torde ha besökt Åland första gången 1887.

Flexibelt lärande möjliggörs av lärplattformar

Text Christine Skogman

Lärplattformar har funnits redan en längre tid, och på finländskt håll sticker Eliademy ut som en av de främsta. SFV:s studiecentral stöder och hjälper föreningar och organisationer att undersöka och utnyttja de otaliga möjligheter som öppnar sig genom denna nya lärplattform.

Verksamhetsombuden på SFV:s studiecentral har precis laddat upp två nätkurser på lärplattformen Eliademy. Den ena kursen handlar om grunderna i föreningskunskap, och den andra om styrelsearbetet inom en förening. Som bäst planeras kurser i Storytelling-metoder.

De uppladdade nätkurserna finns tillgängliga för alla intresserade. I kurserna finns förutom text även foton och videor. Lärplattformen Eliademy har en enkel struktur och är lätt att använda.

Frågan är varför SFV:s studiecentral har börjat använda sig av nätkurser, och varför uppmanar studiecentralen föreningar och organisationer att börja använda sig av en lärplattform?

– Det finns flera orsaker, säger **Sixten "Sigge" Sandström**, rektor för SFV:s studiecentral. Vi måste tänka utanför boxen och utnyttja olika lösningar för flexibelt lärande. Att använda sig av nätkurser betyder inte att inte föreläsningar skulle behövas. De kompletterar varandra.

– Vi måste förstå hur många unga tänker idag. Jag tror vi inom organisationslivet måste ha information tillgängligt på ett flexibelt sätt, så att de kan ta till sig information när det passar dem bäst. Inte när det passar oss, menar Sigge.

– Genom att använda dig av nätkurser begränsar du inte lärandet till tid eller rum. Dessutom kan du som föreläsare utgå från att de deltagare som har tagit nätkur-

sen har en viss nivå av kunskap, och under föreläsningen bygga på med övningar och exempel. På engelska talar man om "blended learning". Tanken är alltså att man tar till sig den teoretiska informationen online, och befäster inläringen genom praktiska övningar i klassrum. Varför inte göra en nätkurs med allmän fakta om din organisation som du vill att alla nya medlemmar skall veta? frågar sig Sigge.

Andra fördelar som Sigge lyfter fram är att lärplattformen Eliademy är väldigt flexibel. Du kan lätt bygga en kurs med olika element som texter, bilder och videor. Du kan använda lärplattformen för ett webinarium eller som ett redskap i din kontakt med systerorganisationer ute i världen. Genom lärplattformen har du tillgång till frågeformulärer, enkäter och diskussionsforum. Som kursarrangör får du dessutom väldigt bra data över hur dina studerande lär sig eller hur attraktiv din kurs är.

– Nätkurserna som du gör på Eliademy kan vara gratis eller avgiftsbelagda för kursdeltagarna, det bestämmer du själv.

Och efter avslutad kurs kan du utfärda ett diplom om du så vill! berättar Sigge.

Det finns flera olika lärplattformar. Varför använda Eliademy?

– Det är sant, det finns några befintliga lärplattformar, till exempel Moodle som Helsingfors Universitet använder. Alla ser mer eller mindre likadana ut och har väldigt långt samma funktioner. Fördelen med att

använda Eliademy är de låga licenskostnaderna, som SFV:s studiecentral lyckats pressa ner till 50 euro för 500 användare.

Hur ska en förening gå till väga om man vill börja använda Eliademy?

– Kontakta **Beatrice Östman**, SFV:s verksamhetsombud i Åbo. Hon är vår Eliademy-expert. Vi kan hjälpa till med det pedagogiska och det tekniska, men föreningarna och organisationerna måste själva stå för innehållet.

– Att använda sig av lärplattformar passar kanske inte precis alla organisationer, men jag tror väldigt många skulle ha stor nytta av det. Vi vill i alla fall uppmuntra organisationer och föreningar att undersöka den här möjligheten.

Har någon organisation börjat använda sig av lärplattformen Eliademy?

– Jo, några stycken! Responsen har hittills varit god. ♦

Verksamhetsombud Beatrice Östman:
beatrice.ostman@sfv.fi, tfn 040-5026 026.

Våra nyaste böcker

bjuder på allt från navelstirrande depressionshumor, historia, krisande äktenskap till världens största skatteparadisläcka

36 €

Torsten Ekman
**HELSINGFORS
RÖDA FANOR**

“Revolt och oro i Helsingfors”

20 €

Ulla Donner
SPLEENISH

“Ung och lovande! Eller...?”

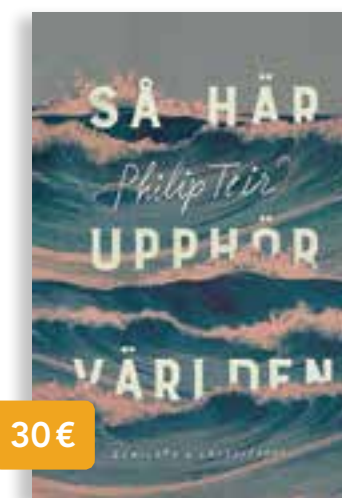
Möjligheterna är oändliga för en som är ung och lovande: tvärkonstnärliga projekt, zine, foto, matblogg, stickblogg, nästa generationsroman. Men varför göra någonting annat än vältra sig i självömkan, hemma i sina underkläder?

28 €

Minna Knus-Galán
PROJEKT PANAMA

“Det topphemliga arbetet bakom skatteparadisläckan”

30 €

Philip Teir
**SÅ HÄR UPPHÖR
VÄRLDEN**

“En roman om ett äktenskap vid alltings slut”

Prenumerera på vårt nyhetsbrev på adressen litteratur.sets.fi/nyhetsbrev för att få information om de nyaste och intressantaste böckerna direkt till din e-post!

Alla SFV-medlemmar får 35 % rabatt på allmän litteratur hos oss!

Du får rabatten i vår nätbokhandel litteratur.sets.fi med kampanjkoden »Aktie123«. Här hittar du hela vårt sortiment med hundratals titlar. Öppet dygnet runt!

Du får också rabatt i S&S bokhandel, Bulevarden 7, Helsingfors. Öppet vardagar kl. 9–12 och 13–16.

SCHILDTS & SÖDERSTRÖMS

Föreningsresursen upprätthålls av SFV och här hittar du fakta, tips, råd och svar på frågor gällande olika aspekter av föreningsliv i Svenskfinland. www.foreningsresursen.fi

Sebastian Gripenberg
VERKSAMHETSOMBUD I NYLAND

GDPR

GDPR eller General Data Protection Regulation är EU:s nya dataskyddsförordning. Förordningen antogs för ett år sedan och träder i kraft i hela EU den 25 maj 2018 och ersätter nationell lagstiftning. De nya reglerna medför stora förändringar som också påverkar föreningar.

Dataskyddsförordningen kommer att medföra utmaningar för föreningsfältet i Finland. Alla föreningar är skyldiga att upprätthålla medlemsregister och berörs direkt av reformen. Den nuvarande Personuppgiftslagen från 1999 är enligt undertecknads erfarenhet tämligen dåligt känd i landets föreningsstyrelser. Nu utvecklas regleringen ytterligare och ändras i betydande grad, vilket betyder att många föreningar kommer att ha ett ännu längre steg framför sig för att uppfylla de olika kraven. Det är viktigt för föreningar att nu börja orientera sig i de nya reglerna för att inte på slutrakan stå utan möjligheter att påverka sin egen situation.

1 BAKGRUND. Data i olika former och särskilt data som gäller enskilda personer är framtidens guld eller olja. Med exakta uppgifter om individer; intressen, personlighet, hälsotillstånd och så vidare, är det möjligt att utveckla och skräddarsy nya produkter och tjänster. Idag är det självklart att mobiltelefoner, bilar, tv-apparater och datorer ständigt är uppkopplade och sänder information om hur de används. I framtiden väntas alltfler tekniska apparater, allt från brödrostar och kylskåp till kläder och genom olika sensorer för hälsodata, producera data som lagras. Dessutom kan personuppgifter lättare uppstå när olika typer av data är allmänt tillgängliga och kan kombineras. GDPR är ett försök att reglera hur data som gäller enskilda individer får användas inom EU.

Förordningen syftar till att införa ett nytt tänkande där en central idé är att säkerställa den enskilda individens möjlighet till kontroll över sina egna personuppgifter. För organisationer som hanterar personuppgifter räcker det inte längre att passivt följa regler utan de måste nu aktivt kunna påvisa att de uppfyller reglerna. Juridiskt sett är det frågan om ett paradigmskifte. Artikel 5 slår fast att "[d]en personuppgiftsansvarige ska ansvara för och kunna visa att [principerna] efterlevs (ansvarsskyldighet)".

2 PRINCIPER OCH SANKTIONER. Förordningen anger en uppsättning principer som skall iaktas då personuppgifter behandlas. Det är inte möjligt att utförligt behandla de olika principer som förordningen anger för behandlingen av personuppgifter i denna korta artikel. Den övergripande tanken är ändå att behandlingen skall bygga på tydliga behov, att uppgifter endast får användas för det syfte de har samlats in för, att inga onödiga uppgifter får samlas in och att dataskyddet skall vara tillräckligt starkt.

De nya reglerna ger också de övervakande myndigheterna möjlighet till administrativa sanktionsavgifter. För allvarliga överträdelse kan företag påföras avgifter på upp till 4 procent av den globala omsättningen, för övriga kan avgiften vara upp till 20 000 000 €.

3 FRAMTIDEN. I Finland kommer en ny lag att stiftas. En regeringsproposition torde avges före sommaren. Sammanlagt kommer över 1000 lagar att ändras som en följd av GDPR. Första steget i alla föreningar är att klargöra vem som ansvarar för vad samt hur medlemsregistret och personuppgiftsbehandlingen är organiserade. Föreningsresursen följer med reformen och strävar efter att lättfattligt och koncist sammanfatta ändringarna ur en allmännyttig förenings synvinkel.

§ 2 ENLIGT SFV:S STADGAR

Svenska folkskolans vänner r.f. har till ändamål att främja bildningsarbetet bland Finlands svenska befolkning genom att understödja skolor, barnträdgårdar och bibliotek, utge studieunderstöd ävensom stödja andra former av finlandssvenska bildnings- och kultursträvanden. Föreningen har rätt att mottaga gåvor, vilka avse att gagna dess verksamhet i det svenska bildningsarbetets tjänst.

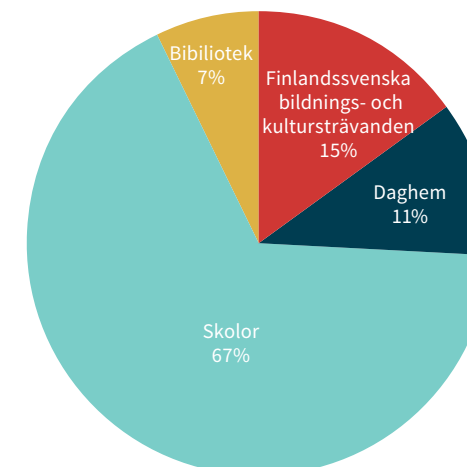
SFV:S EGET KAPITAL 31.12.2016:	SFV:S FONDER	MEDLEMMAR I SFV: (PER 11.4.2017)	MEDLEMMAR I SFV:S UNDERSTÖDSFÖRENING: (PER 11.4.2017)	ANTAL ANSÖKNINGAR I FEBRUARI
102,3 <i>miljoner euro</i>	418	373	7979	752

BEVILJADE ALLMÄNNA BIDRAG FRÅN SFV:S FEBRUARIANSÖKAN 2017

SFV har två ansökningsperioder: I februari söker organisationer som verkar enligt skolårets läsår (för projekt som genomförs följande höst- eller vårtermin) samt privatpersoner. I september söker organisationer (för verksamhet som skall ske följande år).

Tyngdpunktsområden	euro
Svenskspråkig utbildning	82393
Finlandssvensk identitet	9000
Samarbete över språkgränser	81050
100-årsjubileet av Finlands självständighet 2017	21000
	19344
Övriga ändamål	
Fortbildning (kurs, mäsä)	46957
Auskultering	2300
Litteraturanskaffning	22500
Evenemang (bildning eller kultur)	39900
Språkbad	9750
Språkö	44800
Verksamhetsbidrag för förbund	9000
Bokprojekt	19000
	194207
TOTALT	387650

FÖRDELNINGEN AV BILDNINGS- OCH KULTURVERKSAMHET 2016

MEDLEMSKAP I SFV

Medlemskapet i SFV:s understödsförening kostar 15 euro/år. Till förmånerna hör SFV-magasinet, årsboken SFV-kalendern samt som ny medlem en bok ur SFV:s skriftserie. Dessutom får SFV-medlemmar rabatt på böcker från Schildts&Söderströms.

Adressförändringar.

Meddela oss din nya adress via www.sfv.fi/medlem, per e-post svf@svf.fi eller ring 09-6844 570.

DONATIONER OCH TESTAMENTER

Vill du vara med och stöda det bildnings- och kulturarbete som SFV gör? Kontakta kanslichef Johan Aura, johan.aura@svf.fi eller 040-3559 935.

Text Tove Fagerholm

Hans Fallada KAOS BLIR KONST

"I mina ögon är varje bok som kunnat tryckas i Tyskland mellan åren 1933 och 1945 värre än värdelös. Ett stänk av blod och skam vidlåder dem. De skulle alla förstöras."

Så skoningslöst uttalar sig *Thomas Mann* om författare som valde att stanna kvar och publicera sina verk i Tyskland under naziregimen. Han bortser från det mod som krävdes av dem som stannade kvar och han klassar med orätt alla som medlöpare.

En av dem som valde att stanna var *Hans Fallada*. Tack vare detta beslut har han skänkt eftervärlden böcker som med det självupplevdas insikt skildrar hur nazitiden påverkade livet inifrån. Han valde också att förlägga en del av sitt berättande till Weimarrepublikens sista dagar, vilket gjorde att de kunde publiceras, även om en uppmärksam läsare märker att mycket av innehållet skildrar tidsandan under nazismen. Redan 1935 hade han förklarats vara en icke önskvärd författare.

1938 erbjöd Falladas brittiska förläggare att med en privat båt transportera Fallada och hans familj ut ur Tyskland. Trots den psykiska press han levde under valde han ändå att stanna kvar. *Jag skulle aldrig kunna skriva på något annat språk än tyska eller leva någon annanstans än i Tyskland*, sade han. Personligen är jag tacksam över hans beslut. Hur skulle hans litterära produktion ha sett ut om han valt ett liv i landsflykt?

Rudolf Ditzen – Hans Fallada. Fallada hette egentligen *Rudolf Ditzen*. Fadern gjorde en briljant karriär och i hemmet intresserade man sig för litteratur och musik. Sonen Rudolf var emellertid sällsynt olycksbenägen. Han hade svårt att rota sig när familjen upprepade gånger flyttade. I skolan mobbades han och tog sin tillflykt till litteraturen. Han var också sjuklig. Som 16-åring blev han överkörd av en vagn och sparkad i ansiktet av hästen. Längre måste han ta stark värkmedicin vilket lade grunden till livslångt drogmissbruk.

Han blev allt mer destruktiv och övervägde självmord. 1911 gjorde han och en vän en självmordspakt, där de skulle döda varandra under en duell. Vännern missade, men Rudolfs skott var dödande. Rudolf sköt sig med vännens revolver, men överlevde, svårt skadad. Rätten förklarade honom oskyldig till mord men dömde honom till psykisk vård. Känslan av utanförskap befästes men samtidigt mognade viljan att bli författare.

Fadern lovade stötta Rudolf ekonomiskt för att under ett år helhjärtat kunna satsa på sitt författarskap, men han ställde två villkor: Rudolf måste flytta bort från Berlin och han måste skaffa sig en författarpseudonym.

Så blev Rudolf Ditzen *Hans Fallada*. Namnet hämtade han från två av bröderna Grimms sagor, förnamnet från *Lycko-Hans* och tillnamnet från *Gåsflickan* där det förekommer en häst vid namn Falada. En man som lätt kommer på fall kan behöva ett lyckobringande förnamn. Han upplevde sig knappast som en Lycko-Hans, men i dag, 70 år efter sin död har han blivit en succéförfattare och fått en makalös renässans.

Drogmissbruk. I sorgen efter brodern Uli, som stupade i första världskriget sökte Fallada tröst i morfin. Snart blev han också alkoholmissbrukare. Inkomsten från debutromanen räcker inte till de dyra drogvanorna. Han finansierade sitt missbruk genom att försnilla pengar och dömdes till sex månaders fängelse.

Den onda cirkeln lyckades han inte bryta. Han fick en ny anställning, men började snart skriva ut arbetsgivarens checkar i eget namn för att kunna köpa droger. När han åkte fast ville han till varje pris undvika att klassas som mentalsjuk och överdrev sin brottsbenägenhet och erkände sig skyldig till alla anklagelser.

Klassad som fullständigt degenererad psykopat dömdes han nu till två och ett halvt års fängelse. Straffet blev Falladas räddning, eftersom det fungerade som en avgiftningskur. När han kom ut ur fängelset 1928 skrev han direkt in sig i en nykterhetsorganisation, träffade sin blivande hustru Suse Issel och satte igång med skrivandet på allvar.

Det stora genombrottet kom med *Hur ska det gå för Pinnebergs?* Framgången gjorde det möjligt för Fallada att köpa ett hus i byn Carwiz nio mil norr om Berlin. Här upplevde han sina lyckligaste år, men samtidigt var hans liv en förtvivlad kamp att överleva med bibehållen anständighet i Hitlerdiktaturen som växte sig allt starkare. Han hade varit socialdemokrat och gärna umgåtts med judar vilket gjorde honom suspekt.

Hans hem genomsöktes av SA och han fick brev av propagandaministern med klagomål över att hans svensk-judiska förläggare Bonniers ägnade sig åt antitysk propaganda.

Hur ska det gå för Pinnebergs (*Kleiner Mann – was nur?*) publicerades 1932, förkortad med ungefär en fjärdedel. En oförkortad version på originalspråket publicerades först 2016.

Romanen skildrar Weimarrepublikens sista tid med den nygifta bokhållaren Johannes Pinneberg och hustrun Emma i centrum. Det unga paret kämpar mot arbetslöshet och inflation. Johannes blir expedit i en konfektionsaffär och får lära sig hur man fjäskar för kunder. Lönen är så låg att det knappt går att leva på den.

Pinnebergs är inte intresserad av politik och förstår knappt vad som händer i samhället, där Hitler obehagligt stärker sin maktposition. De är lätt lurade och naiva och sjunker för vart år djupare i fattigdom och utsatthet. Deras verklighet blir allt mer kaotisk. Fallada gör konst av detta kaos. Det blir en vacker och smärtsam läsning som bärs av en stilla värme, av kärlek och ömsinhet mitt i en brutal och grotesk tid.

Fallada har ett absolut gehör för "småfolkets" språk. Hans personporträtt är lysande och hans sociala patos genomsyrar berättelsen, men han iakttar hellre än han förkunnar. Han kallar själv sina realistiska iakttagelser "artistisk dokumentarism".

Varg bland vargar. (*Wolf unter Wolfen*) är nästa stora kraftprov där Fallada med visionär kraft skildrar det klimat och den oordning i samhället som skulle bereda grogrund för nazismen. Återigen lyckas han förvandla kaos till konst när

han skildrar den lilla människans kamp för överlevnad under hyperinflation och massarbetslöshet i Berlin 1923. Prostitution, spel och alkohol- och narkotikamissbruk florerar ohämmat. Man njuter av stunden, ingen vågar tro på morgondagen. Fallada vet bättre än många andra vad han talar om. Hans egen erfarenhet av Berlins undre värld, av missbruk, förskingring, självmordsförsök och anstaltsvistelse gör hans tidsbild smärtsamt sann.

Kärleksparet i romanen heter Wolf och Petra. Wolf, egentligen Wolfgang, är före detta soldat som blir spelare och rumlare. Petra har försörjt sig på prostitution. Wolf spelar bort hela Petras garderob och deras vigselavgift på en enda siffra. Under tiden sitter Petra hungrig och huttrande, insvept i Wolfs morgonrock, i deras lägenhet och väntar på att livet ska vända. Kort därefter hamnar hon i fängelse och sedan får hon oavlönad sortera kläder i en lumpbod. →

Efter sin stora spelförlust åker Wolf ut till vännen Joachim på godset Neulohe, där han hjälper vännen att klara den ekonomiska krisen genom att organisera arbetet på godset. Lantlivet kontrasterar effektivt till det skräpiga livet i Berlin.

Wolfs berättelse handlar om att växa upp från oansvarig spoling till vuxen man som tar sitt ansvar och blir en drivande kraft.

Det vimlar av pregnant tecknade personer i romanen och små egendomliga sidoberättelser avlöser varandra. Än har vargarna inte förvandlats till nazister och de likgiltiga övar sig i konsten att bli medlöpare eller axelryckare.

Den insikt som drabbar mig är att tidens tragedi inte är inflationen utan att människan mist sitt värde. Barbariet förgiftar samhället och medmänskligheten förtunnas. I oroliga tider väntar alltid extremismen runt hörnet. Är det inte vad vår värld upplever just nu?

På livstid (*Der Trinker*). Falladas nerver tålde inte livets ömtåliga balansgång i det allt hårdare politiska klimatet. Kanske han inte heller tålde lyckan? Är han destinerad för kaos och förfall på livstid?

Han åkte ut och in på kliniker för psykiatrisk vård eller avgiftning, fick sömntabletter utskrivna och misstänktes då för läkemedelsmissbruk. Spioner och angivare lurade överallt. Han genomgick en elva dygn lång förhörsvrunda och började sedan dricka igen. Vid den här tiden slutade han skriva helt och hållet och inledde ett förhållande med den förmögna men morfinberoende Ulla Losch, som efter skilsmässan från Suse blev hans andra hustru.

Under ett gräl med Suse avlossade han, kraftigt berusad, ett skott. Suse slog honom i huvudet med revolvern och kallade på polis. Fallada anklagades för dråpförsök och dömdes till psykiatrisk vård i ett fängelse för kriminella 1944.

Återigen fungerade fängelset som ett behandlingshem. Han skrev en roman med minimal skrivstil på ett anteckningsblock som smugglades ut ur fängelset. Den publicerades först 1950.

Med förfärande ärlighet, utan att skona varken sig själv eller sina medmänniskor, skildrar han sin alkoholism och det destruktiva anstaltlivet. Han gestaltar den berusades irrationella logik och skruvade verklighetskänsla med farsartad humor och drabbande insikt.

Romanens huvudperson, Erwin Sommer, är en affärsinnehavare som långsamt hamnar på glid och slutligen går under på grund av sin alkoholism. Sommers barnlösa äktenskap har länge varit på upphällningen. Hans hustru är irriterande duktig. Själv visar han en enastående begåvning för undanflykter. Det är alltid någon annans fel att han hamnar i klistret.

Alkoholmissbrukarens totala egocentricitet framgår på ett hisnande sätt av att kriget inte nämns med ett ord. Inte ens brinnande krig kan tränga undan alkoholångornas sköna glömska.

I mitt främmande land är titeln på den fullständiga fängelsedagboken från 1944 som Fallada skrev i smyg och lyckades smuggla ut under en permission. Längre ansågs texten vara borttappad och den publicerades första gången på tyska så sent som 2009.

Det är inte en dagbok i egentlig bemärkelse, eftersom fängelselivet inte skildras dag för dag. På ytan ser det ut som en roman, *På livstid*. Dolt i manuskriptet gömmer sig en självbiografi. Fallada blickar tillbaka på sitt liv och det nazistiska maktövertagandet. *Jag har levt samma liv som alla andra, den vanliga människans liv*, säger han, men få författare har väl levt ett så destruktivt och dramatiskt liv som han. Han framstår som en kolerisk, familjekär, hårt arbetande man. Han lever som främling i den verklighet och i det land han inte ville lämna, men som han ständigt försöker fly från genom sitt missbruk. Han är otursförföljd, men i motsats till Edwin Sommer lastar han ingen annan för sin destruktivitet. Sin avsky för nazismen tar han inte som en ursäkt för flykten in i glömskan.

Ensam i Berlin (*Jeder stirbt für sich allein*). Poeten och vännen Johannes R. Becher, senare DDR:s första kulturminister, försökte hjälpa Fallada att finna fotfäste. Han hade kommit över en mapp med Gestapos förhörsprotokoll rörande Otto och Elsie Hamper. Under några år spred paret anti-nazistiska brevkort i Berlin. De uppmanade till motstånd mot regimen tills de avslöjades och dömdes till döden 1943. Becher gav mappen till Fallada och uppmanade honom att skriva en roman om Otto och Elsie.

Fallada tvekade först. Han ansåg sig inte värdig uppgiften, eftersom han själv inte gjort aktivt motstånd och därför betraktade sig som medlöpare. När han fördjupat sig i mappens innehåll kunde han inte motstå lusten att skriva. Så kom den första boken om antinazistiskt motstånd till.

Han arbetade som i ett rus och höll sig igång med kaffe och droger. På mindre än fyra veckor skrev han 866 maskinskrivna sidor. I mästerverket *Jeder stirbt für sich allein*, kallas paret Hampel Otto och Anna Quangel. Bokens förord är daterat den 26 oktober 1946. Författaren skriver:

Händelserna i denna bok följer i stora drag Gestapos undersökningsprotokoll över den illegala verksamhet, som åren 1940 till 1942 bedrevs av två äkta makar ur arbetarklassen. Endast i stora drag – en roman har sina egna lagar och kan inte i allt följa verkligheten. Trots detta tror författaren på skildringens inre sanning.

Många läsare kommer att tycka att folk blir torterade och dör väl mycket i den här boken. Författaren har ofta känt sig misslynt över att behöva måla en så dyster bild, men att göra den ljusare hade betytt att fara med osanning.

Fallada har en intuitiv förmåga att gestalta människans okränkbara värde i stunder av yttersta förnedring. Förutom paret Quangelns historia fogar Fallada in många episoder där han kan visa ett brett spektrum av mänskligt beteende. Romanens persongalleri lever sitt vardagsliv i en atmosfär av ångest, svek och godtyckligt våld. Hur de hanterar denna gastkramande atmosfär är Falladas stora tema. Berlin med sina bakgator och bakgator, torg och ölstugor är en ständigt närvarande kuliss.

Manuskriptet väckte inget jubel bland dem som på förlagschefens anmodan gav sina utlåtanden. Enligt det mest negativa omdömet är det en fnaskroman med politisk polityr, som ingen i Tyskland vill läsa. Många anmärkningar lämnades obeaktade, men när manuskriptet förändrades handlade det om politiska aspekter. Passager om att ”de goda människorna” hade haft partitillhörighet ströks konsekvent. Andra strykningar skedde i den kulturpolitiska korrekthetens namn. Man ville också göra huvudpersonerna mer hjältemodiga.

Nyöversättningar på svenska

Ensam i Berlin. 2012

Hur ska det gå med Pinnebergs? 2014

Varg bland vargar. 2015

På livstid. 2015

I mitt främmande land – Fängelsedagboken 1944. 2016

Filmer

Alone i Berlin 2016 USA

Jeder stirbt für sich allein 1976 Västtyskland

Kleiner Mann – was nur? 1933 Tyskland

Little Man, What Now? 1934 USA

Hans Fallada – Rudolf Wilhelm Friedrich Ditzen

- ❖ **1893** föds 21.7. i Greifswald som tredje barnet till rådman Wilhelm Ditzen
- ❖ **1911** skadas svårt vid ett dubbelt självmordsförsök där kamraten avlider
- ❖ **1912** vårdas på mentalsjukhus
- ❖ **1914** anmäler sig som krigsfrivillig men frikallas av hälsoskäl
- ❖ **1919** förnyad avvärjningskur
- ❖ **1920** debuterar med *Der Junge Goedeschal* under pseudonymen Hans Fallada
- ❖ **1924/25** sex månaders fängelse för förskingring
- ❖ **1926** ny förskingring och två och ett halvt års fängelse för bl.a. förskingring
- ❖ **1932** *Kleiner Mann – was nur?* utkommer. Författare på heltid
- ❖ **1933** elva dagars fängelse på grund av angivelse. Förvärvat bondgård i Carwitz
- ❖ **1934-43** flitigt författande, bl a. *Wolf unter Wölfen* 1937
- ❖ **1944** skilsmässa från Suse Ditzen efter en uppgörelse med skjutvapen. Tvångsintagning på fängelseklinik
- ❖ **1945** giftermål med Ursula Losch. Borgmästare i Feldenberg. Nytt sammanbrott och sjukhusvistelse
- ❖ **1946** upprepade vistelser på klinik. Skriver *Jeder stirbt für sich allein*
- ❖ **1947** avlider 5.2. i Berlin
- ❖ Hans Falladas hem i Carwitz är numera museum
- ❖ 18 av Falladas romaner översattes till svenska mellan åren 1933 och 1959

Här anmäler vi böcker som mindre förlag och andra självständiga utgivare gett ut, eller som SFV-medlemmarna gett ut på eget förlag. Förutsättningen är att boken kan köpas eller beställas av allmänheten.

Gör så här: Skicka en kort synopsis på boken och skribenten samt en pärmbild till redaktion@sfv.fi. Beskriv gärna bokens utformning och sidantal. Och viktigast: meddela var intresserade kan köpa eller beställa boken.

SLS

**FÖRESTÄLLDA
FINLANDSSVENSKHETER
INTERSEKTIONELLA PERSPEKTIV PÅ
DET SVENSKA I FINLAND**

Red. Sven-Erik Klinkmann, Blanka Henriksson & Andreas Häger

ISBN 978-951-583-364-8
Ca 350 s., häftad, cirkapris 26 €,

■ Åtta författare med bakgrund i folkloristik, sociologi och geografi undersöker hur det svenska i Finland gestaltas i bl.a. tidningsdebatt, webbdiskussioner och läroböcker i historia. En gemensam utgångspunkt är det intersektionella perspektivet där kategorier som kön, klass och etnicitet blir centrala. Författarna visar hur debatter som till synes handlar om t.ex. spinnfiske, förbud mot snus eller religiositet i Österbotten, utvecklas till argumentation kring språklig och regional identitet. Debatterna kan också ses som ett sätt för finlandssvenskarna att hantera sin minoritetsställning.

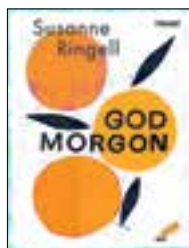
**MÅNGA KROKAR I LÅNGDANSEN
FINLANDSSVENSKA ORDSPRÅK
OCH TALESÄTT**

Utg. Carola Ekrem

ISBN 978-951-583-361-7
Ca 600 s., häftad, utk. i juni, cirkapris 25 €,
Försäljn.: Vetenskapsbokhandeln i Helsingfors (tiedekirja@tsv.fi, +358 9 635 177) eller beställ via SLS (info@sls.fi, +358 9 618 777).

■ "Var skulle slevan vara om inte i grytan", "Tok gjorde som galen bad" och "Där geten är bunden gnagar den". Dessa och närmare 5 000 andra ordspråk och talesätt hittar man i Många krokarna i långdanserna. Materialet har indelats i ett fyrtiotal ämneskategorier och läsaren får veta hur ett visst ordspråk använts på olika orter i Svenskfinland. Boken bygger på källmaterial ur Svenska litteratursällskapets arkiv. I kommentardelen beskrivs ordspråkens historia ur både finlandssvensk och internationell synvinkel. Utgåvan illustreras med teckningar av Bosse Österberg.

FÖRLAGET M

GOD MORGON

Susanne Ringell

ISBN 978-952-333-057-3
Inbunden
Köp boken via www.forlaget.com

■ Susanne Ringell skriver noveller om Pascal. Och om Claire. Som har gått skilda vägar så de får skilda noveller. Och om ett annat vi, ett äkta par på resa. Alla fyra möts i en främmande apartemento, vars ägarinna har stuckit till Chile. Här bjuds på fotboll i sunkiga barer. Kaffeapparater. Främlingar. Begär. Apelsiner som skalas. Och London. Nåden i det lilla barnets blick. Rannsakningen som är dess förutsättning. Den goda döden. Ringell har skrivit i så gott som alla genrer men frågan är om hennes oefterhärmliga formuleringskonst och kärva livsklockhet inte kommer bäst till sin rätt i just novellen.

**BIRGITTA ULFSSON -
MED OCH MOT MIN VILJA**

Stig Hansén

ISBN 978-952-333-059-7
Inbunden
Köp boken via www.forlaget.com

■ "Jag är sunt olycklig", säger Birgitta Ulfsson i ett av sina många och långa samtal med Stig Hansén. I denna efterlängtnade bok berättar hon öppenhjärtigt om uppväxten runt om i Finland, hur hon kom in på skådespelarbanan, hur det var att arbeta med Vivica Bandler, Tove Jansson och Lasse Pöysti – och hur det är att tillbringa flera månader om året på ön i Finska viken, platsen som hon kallar sitt hjärtas femte kammare.

VINGPENNAN

AKSAKOV'S GRAV

Gudrun Wessnert och Carina Wolff-Brandt

ISBN 978-952-68548-0-9
Inbunden. Sidantal 170.
Cirkapris 20 euro
I bokhandeln eller direkt via www.vingpennan.com

■ Fjorton dagar om året är ingenting sig likt i Meerike. Oförklarliga ljud hörs i dimman. Pianospel, en galopperande häst. Tvillingarna Zack och Reg knackar på hos sin gammelfaster i kustbyn Meerike en mörk höstkväll. Huset ligger ensligt vid den vindpinade stranden. Men fastern verkar inte glad över att träffa sina unga släktingar. Och hon ger dem ingen mat. De få människor som bor i byn är gamla och betar sig skrämmande. Snart förstår syskonen att någonting är fel. Besöket börjar likna en mardröm. Gudrun Wessnert från Sverige debuterade 1995 och har skrivit många kritikerrosade böcker. Carina Wolff-Brandt är prisbelönt barnboks-författare från Helsingfors.

STRANDSATT

Carina Wolff-Brandt

ISBN 978-952-99847-3-2
Inbuden, 182 s.
Cirkapris 34 euro.
Direkt från förlaget www.vingpennan.com

■ I tre års tid reste författaren Carina Wolff-Brandt och illustratören Sinikka Siekkeli runt längs kusterna i Finland, Sverige, Estland och Norge och intervjuade gamla skärgårdskvinnor. Bokens elva kvinnor har upplevt kriget, men på olika sätt. Sanna flydde undan ryssen, Maj-Lis såg kriget på avstånd och Astrid satt i fångläger. Maria försökte fly men kunde inte, hon blev livstidsfånge på Ormsö i Estland. Läs de fascinerande berättelserna och förundras över dessa kvinnors styrka. Var tog de sina krafter ifrån? Hur orkade de med det oerhört fysiskt tunga vardagsslitet? Boken är rikt illustrerad med tuschteckningar, akvareller och fotografier. Som bilagor i boken finns gamla recept och huskurer.

SCRIPTUM

**VETERANENS MINNEN -
MINNEN FÖR LIVET**

Ulf Smedberg

ISBN 978-952-7005-43-9
Inbunden, ca-pris: 30 €
Kan köpas i lokala bokhandlar i Svenskfinland och i Scriptums webbutik www.scriptum.fi

■ Vad var våra krigsveteraner med om? Vilka minnen har de kvar mer än ett halvsekel efter kriget? Författaren har i denna bok intresserat sig för vad våra äldriga krigsveteraner minns av sina krigsupplevelser under andra världskriget och hur de ser tillbaka på det som hände dem då. Boken bygger på intervjuer med ett tiotal veteraner. De medverkandes medelålder låg över 80 år vid intervjutillfället men minnesbilderna var klara och oförglömliga. Deras berättelser har delats upp med beaktande av tema och kronologi och placerats på en tidslinje där också de bakomliggande storpolitiska händelserna har fått sin plats.

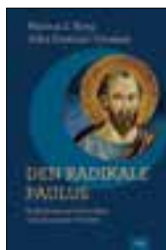
INGET HAR HÄNT

Ann-Sofi Carlsson

ISBN 978-952-7005-44-6
Häftad, ca-pris: 23 €
Kan köpas i lokala bokhandlar i Svenskfinland och i Scriptums webbutik www.scriptum.fi

■ "Olivia var mammas och jag var pappas – det var klart som korvspad. Det var två barn och två föräldrar och vi måste dela upp det på något sätt." Det här är berättelsen om två systrar som växte upp i Vasa på 1980-talet, med en mamma som inte alltid var glad och en pappa som ofta var frånvarande. Nu har storasystern Olivia fått barn. Elvira, som nyligen upplevt ett svek, lämnar studielägenheten i Åbo och kör norrut genom ett vintrigt landskap. Hon närmar sig också det som hände året då hon skrev studenten. Det som aldrig fanns ord för. En lyhörd och berörande roman om att hitta sin plats i tillvaron efter att allt rasat samman.

THOMAS VON MARTENS

DEN RADIKALE PAULUS
 – KYRKANS KONSERVATIVA IKON SOM
 PROGRESSIV VISIONÄR

Marcus J. Borg, John Dominic Crossan
 ISBN 978-952-93-7668-1 (hft.)
 ISBN 978-952-93-7669-8 (EPUB)
 230 sidor. I bokhandeln och nätbokhandel.
 Riktpris 23,00 euro.

■ Paulus väcker motstridiga känslor hos både troende och icke-troende. Författarna, som är experter på tidig kristendom, förklarar orsaken utgående från modern bibelvetenskap. Paulus brev är enligt Borg och Crossan (f.1934) skrivna av tre olika personer, under en tidsperiod av tre generationer. I de senare Paulusbreven finns det mycket som direkt strider mot den förste, radikale Paulus tankgångar. De senare breven visar hur kristendomen anpassade sitt budskap till det omgivande samhällets reaktionära och konservativa värderingar. Boken är översatt av Rabbe Forsman. Originalförlag är HarperCollins i USA.

LABYRINTH

MORDET PÅ CYPERN

Alf Snellman

Boken kan köpas från er bokhandel eller beställas från förlaget i början av maj.

■ Alf Snellman fortsätter sina försäljningsframgångar med en ny deckare, Mordet på Cypern. En grupp pensionärer besöker Agia Napa, Cypern, då det otroliga händer: en i gruppen försvinner och och påträffas senare mördad.

**FRÅN S:T HUBERTUS OCH
 KALEVALA TILL DEN MODERNA
 JAKTETIKEN**

Lorenz Uthardt

Fråga efter böckerna i bokhandeln eller gå till vår hemsida och beställ direkt från förlaget.
www.labyrinthbooks.fi, info@labyrinthbooks.fi

■ En bok som är ett måste för alla vänner av natur och djur. Pol.Dr Lorenz Uthardt har en lång bana inom jakt och jaktorganisationer. Han utnämndes år 2004 till ödemarksråd, år 2009 blev han som en av de två första i Finland dubbad till riddare av Hubertusorden "Les Compagnons De St Hubert".

KRISTENDOMENS HJÄRTA
 – ATT ÅTERUPPTÄCKA DEN KRISTNA
 TRON OCH LEVA ETT HELHJÄRTAT LIV

Marcus J. Borg

Förord av KG Hammar, ärkebiskop emeritus
 ISBN 978-952-93-5387-3 (hft.)
 ISBN 978-952-93-7439-7 (EPUB)
 280 sidor. I bokhandeln och nätbokhandel.
 Riktpris 23,00 euro.

■ Ingen har som Marcus J. Borg (1942-2015) lyckats kombinera en vetenskaplig bibelsyn med en engagerad kristen tro. New York Times har kallat Borg för en av vår tids främsta Jesusforskare. K G Hammar, ärkebiskop emeritus, skriver i bokens förord att Borg visar att det är möjligt att tro också med bejakande av en nutida vetenskapligt formulerad världsbild. Det är inte bara möjligt, det är också spännande, utmanande och förvandlande, skriver Hammar. Boken är översatt av två svenska teologer. Originalförlag är HarperCollins i USA.

MALAX MUSEIFÖRENING

TILL SJÖSS!

LEANDER BONN – SJÖMAN, BONDE, SMED

Martha Bonn

ISBN 978-952 67317-7-3
 Limbunden, 144 s. 250 x 176 mm.
 Rikt illustrerad: Pris: 10 e + porto.
 Utgivare: Malax museiförening, 2016.
 Best.: Gunnel Smulter
 050 5276595, gunnel.smulter@pp.malax.fi

■ ”Har varit rysligt stormigt och otäckt i höst och vinter. Man blir nästan tokig på allt slingrande ...” Så skriver sjömannen Leander Bonn (1909–1981) i ett brev hem till sin moster i Malax i januari 1937. Detta och ett femtiotal andra brev hittade vi, Leanders barn, långt efter hans död, och utan dem hade vi knappt vetat något om det hårda livet till sjöss på 1930-talet. Tungt arbete, dålig mat och farliga arbetsförhållanden. Än värre blev det under kriget med underbemanning, svält, och drivande minor i farvatten. Varför valde då Leander sjömannslivet? Äventyrlusta? En form av frihet? Eller hade han inget val – en föräldralös, medellös, lungsjuk 23-åring? Småningom tog livet till lands över. Sin sista sjöresa gjorde Leander i mitten av 1950-talet. Då hade han familj, jordbruk och smedja. Hans stora intresse för smide resulterade i bl.a. små smidesfigurer av skruvar och muttrar. Boken är en kort sammanfattning av Leanders liv, med tyngdpunkt på hans korrespondens och fotografier från 1930-talet.

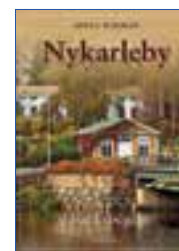
MARGINAL

VÅGBRYTARNA

Ann-Helen Attianese

ISBN 978-952-68381-3-7
 Roman. Häftad, 192 s. Cirkapris: 20 €
 Boken kan beställas på www.marginalrf.fi
 eller köpas i bokhandlar och på Adlibris

■ Vågbrytarna är en fristående fortsättning på Post till Vintergatan. I Attianeses tionde bok följer vi Maggan, Saga och Krille när vardagen stjälpas omkull och familjebanden blir en börda. Attianese har belönats med Svenska litteratursällskapets pris för romanen.

NYKARLEBY I BACKSPEGELN

Anita Wikman

ISBN 978-952-68381-2-0
 Faktionbok. Häftad, 160 s. Cirkapris: 25 €
 Boken kan beställas på www.marginalrf.fi
 eller köpas i bokhandlar och på Adlibris

■ Anita Wikman zoomar in tidigare välkända Nykarleby-profiler, bl.a. Anna Nordqvist som 1918 grundade barnhemmet Sparvboet, bokhandlaren och skådespelaren Josef Herler och Elisabeth Olson, Finlands första kvinnliga yrkeschaufför. Samt händelser i trakten under 1900-talets många krigsår.

SANDELIN MEDIA OY AB

NÅGOT OM JEDER

Håkan Westö

ISBN 978-952-68618-0-7 (häftad)
 ISBN 978-952-68618-1-4 (EPUB)
 132 sidor. Riktpris 14 euro. Beställ mot faktura på www.sandelinmedia.com/forlag, eller tel 0400-729129. E-boken kan betalas, laddas ner och läsas direkt. Bokhandelsrabatt beviljas.

■ Journalisten Joel Dunstberg firar semester i den västnyländska sommarstaden Ekenö, där man förbereder sig för den finlandssvenska versionen av Almedalsveckan. Men snart kastas han in i ett dödligt morddrama där en av de fula fiskarna är hans gamla journalistmentor och ortens store son, riksdagsledamot Raine Jeder. Lojaliteterna sätts på prov då allt saftigare avslöjanden sätter politiska och ekonomiska maktpositioner i gungning. Något om Jeder är en fristående fortsättning på Carl Fredrik Sandelins Bland annat om Jeder (1953).

FRÖKEN FRIGGA KRIKONQVIST

Lotta Moring & Emma Rönnholm

ISBN 978-952-68381-5-1
 Barnbok (5-9 år), Inbunden, 38 s. Cirkapris: 22 €
 Boken kan beställas på www.marginalrf.fi
 eller köpas i bokhandlar och på Adlibris

■ Följ med på en glad upptäcktsresa genom alfabetet från A till Ö! Träffa bröderna B, fröken Frigga Krikonqvist, Fridolin ifrån Berlin, Nisse och Nasse och många fler. Bokstäver kan skramla och babbla, bubbla och fräsa. De kan vara lena och lurviga. Och de går att äta

ALLA BUBBLOR BRISTER

Jolin Slotte & Nina Albrecht

ISBN 978-952-68381-6-8
 Illustrerad prosalyrisk berättelse
 Inbunden, 34 s. Cirkapris 19 €
 Boken kan beställas på www.marginalrf.fi eller köpas i bokhandlar och på Adlibris

■ Alla bubblor brister är en bilderbok för (unga) vuxna om depression och passion. Det är berättelsen om ett tuggummi med jordgubbssmak, en rosafärgad cykel och om en ung kvinna som tar makten tillbaka.

GÄST I EGET HEM

Singa Sandelin

ISBN 978-952-68618-2-1 (EPUB)
 OBS! Endast som e-bok. Riktpris 8 euro.
 Beställ, betala på www.sandelinmedia.com/forlag, och läs direkt som e-bok.

■ Då Singa Sandelins prisbelönta roman om krigsbarnet Sindra kom ut var boken en av de första som behandlade de finländska krigsbarn som skickades från Finland till Sverige 1939–1944. Boken speglar också på ett psykologiskt plan hur ett barns upplevelser i krigstidens Finland och Sverige påverkade utvecklingen till vuxen. Den tryckta boken, som vann första pris i Schildts roman-tävling 1982, är slutsåld. Nu återuppstår den som e-bok till rabatterat pris. Beställ och betala boken på förlagets webbsida, och läs den på din dator, telefon eller pekplatta.

BMA 2017	MJÖLK- ÖRT	RIKTIG	UR VULKAN? KAN KONDITION	3	KNOGA TRÖJLE- DELS ÅR	3
→						
AS						
SPELMAN						
					NYHETS- BYÅR ÅR- TUSENDE	
GRATA ITU STOR ADER			KALLAS MARIA KLADO- VISA			
VÄRDS- HUS	↓	KINESISK "VÄG"	FÄTÖLJ	PEDAL	ÖVER HUVUD	BLOMM- AVEN TJUGOTVÅ
					PLÅS- PANNKÖK- SORT	
SOM HUND OCH KATT				HUVUD- STAD I EGYPTEN		TALLIUM
				HÄST- STJUKDOM STÄNDIGT FRÄTHALLA		ET "LUF- TIÖ"ORD ANNA KARLSSON
POJKE ÄR ÖVER GRÄNDE		MATLÖST PORÖS MASSA		BILD- DYRKIN	KOFI	STRON- TIUM
		INLEDER BISATS ANRÄTT		BEREST HOLGARS- SON	HY	
					BUSKE	
TVÄR- SLÅ			TON	MIRAKEL		OPERA FLICK- NAMN
					BORGANS- MAN	INDIUM
						JOBB
FÖR- LÄTTELSE LINDNING				SLUT ANSIKTS- VÄTAN		ISLÄNSK BROENING FÄNKET FOJMAKARN
						TA SIG ÖVER
			HAND	GRÄSLÄT ÄLDRE KVINNA		RÖDA KORSET REDSKAP ÄR MED
FÖR- SÄNDELSE		MOT MITTEN GENLJUB		FRÄTA		STAD I FINLAND
ÄRGSING KVINNA				TORKHUS ÅNG- FÄRTYG		IR- LÄNDAR
						EST PÅ ESTRADER
			GÄLL- SKAP			YTA
						ÖSTER- BOTTENS TIGNING
PALLETT JULIA I "FRATY MORNET"						

NAMN: _____
 ADDRESS: _____
 E-POST/MOBILNUMMER _____

Vinsten för krysset 2-2017 är två SFV-biografier. Skicka in lösningarna senast 5.9.2017 till SFV:s redaktion, PB 198, 00121 Helsingfors. Märk kuvertet "Kryss". Du kan också skanna eller fota din lösning och eposta den på redaktion@sfv.fi.

SUDOKU ENKEL

	8					4	
5			4	8	6		9
	1					2	
	6	7		5		3	8
8				6			4
	9	5		3		2	6
	5					3	
1			3	9	2		6
	4					7	

SUDOKU EXPERT

	3		1	2	5		9	
	8		6		3		5	
3	7						4	6
	2		3		1		8	
8	9						7	1
	5		7		2		3	
	4		8	3	9		6	

ANAGRAMJAKTEN 2-2017

I de lustiga rubrikerna gömmer sig en rubrikrad i tidningen (alltså inte nödvändigtvis hela rubriken). Antalet bokstäver är det samma, men ordantalet kan variera. Specialtecken som frågetecken eller talstreck finns inte med.

E-posta in det rätta svaret samt på vilken sida rubrikraden finns till redaktion@sfv.fi. Bland de rätta svaren lottar vi ut en bok i SFV:s biografiserie.

- BISTRONS KLOAK
- KRANIUM VAX ELD VIN
- BRIGANTINENS LÄN GNID IN
- SAND VARM TWEED
- EMPIRISKT HOT REV MILD

RÄTTA SVAR I ANAGRAMJAKTEN 1-2017:

- EN DRÖM OM FRIHET OCH BILDNING (BITCHIG HEMFRID OMODERN LÖNN) s. 12
- SVENSKAN SMAKAR BÄST (MÄTBAR VASKENS SNACK) s. 26
- STORYTELLINGMETODER (GENOMLIDDER SYLTOR ETT) s. 36
- NYA FONDER INOM SFV (VEMS INFON FYRA DON) s. 6
- VERKSAMHETSGRANSKNING (SNASKIGT GRENVERKS HAMN) s. 42

18 rätta svar lämnades in. Lotten gynnade Kristina Boström i Pargas. Vinstboken torde vara framme.

SUDOKU EXPERT LÖSNING

7	3	4	1	2	5	6	9	8
1	8	9	6	4	3	7	5	2
5	6	2	9	8	7	4	1	3
3	7	1	5	9	8	2	4	6
4	2	6	3	7	1	5	8	9
8	9	5	2	6	4	3	7	1
9	1	3	4	5	6	8	2	7
6	5	8	7	1	2	9	3	4
2	4	7	8	3	9	1	6	5

SUDOKU ENKEL LÖSNING

7	8	9	1	2	3	6	4	5
5	2	3	4	8	6	7	1	9
6	1	4	5	7	9	8	2	3
2	6	7	9	5	4	3	8	1
8	3	1	2	6	7	5	9	4
4	9	5	8	3	1	2	6	7
9	5	6	7	4	8	1	3	2
1	7	8	3	9	2	4	5	6
3	4	2	6	1	5	9	7	8

	S	A	S							
→	J	A	K	T	E	N	S	↓		
	T	Ä	L	T	A	R	I	G	A	
	L	A	N	A	U	G	U	R		
	Ö	V	N	I	N	G	A	D	V	
	U	T	N	O	T	T	I	E		
	P	A	G	R	A	T	A	N	G	
	A	P	A	D	K	S	N	O		
	T	R	E	V	U	L	S	P	A	D
↓	H	A	V	F	R	E	G	A	T	T
	R	O	D	E	O	E	D	E	N	A
	U	T	A	L	A	N	A	N	A	S
	E	K	I	E	V	T	B	A	N	J
	M	O	T	A	R	E	G	E	L	V
	C	I	T	Y	T	Ä	R	A	A	N
	S	O	L	D	A	T	F	E	N	O
	L	I	N	T	I	F	A	D	A	A
	P	R	O	M	O	T	A	E	R	A
	A	G	A	R	D	I	L	L	T	R

MÖTESLOKALER - hos Vännerna

Finlandssvenska organisationer och föreningar är välkomna att kostnadsfritt använda våra möteslokaler. Vi kallar konceptet Hos Vännerna.

Reservera och läs våra Frågor och svar på
sfv.fi/sv/moteslokaler/

Alla lokaler har:

- Stor pekskärm med internet och skrivtavla.
- Dator med Microsoft Office och Skype kopplad till skärmen.
- Videokonferenssystem som kan användas t.ex. med Skype.
- Adapttrar för att koppla egen dator till pekskärm
- Snabbt bredband och trådlöst nät.

Helsingfors

*Evy Björkman-rummet (rum 301),
SFV-huset G18, Georgsgatan 18*

Evy Björkman-rummet finns i tredje våningen i SFV-huset G18. I möteslokalen rymms 20 personer vid möblering med avlångt bord i mitten. Lokalen kan även möbleras med mindre cafébord och som klassrum (cirka 35 personer). I köket intill finns det möjlighet att koka kaffe och te.

I tillägg får de förbund som är medlemmar i Svenska studieförbundet kostnadsfritt använda festsalen i SFV-huset G18 dagtid måndag-onsdag. Den lokalen reserveras via festsalen@sfv.fi

Vasa

Möteslokalen på Handelsplanaden 23 B

Lokalen som är på gatunivå har 18 sittplatser kring mötesbordet eller möblerat som klassrum. Ytterligare finns 10 extra stolar (utan bord) och en bänk längs fönstret som rymmer cirka 10 personer. Totalt rymmer lokalen 30 personer. I köket intill finns möjlighet att koka kaffe och te.

Förutom mötesutrymmet finns dessutom tre drop-in arbetspunkter som kan användas som tillfälliga arbetsplatser.

Åbo

Möteslokalen på Tavastgatan 30 D 33-34

Lokalen som är på andra våningen har ett avlångt mötesbord för maximalt 12 personer. Med klassrumsmöblering rymms cirka 20 personer och totalt 24 personer med enbart stolar. Intill mötesutrymmet finns ett kök med möjlighet att koka kaffe och te.

Förutom mötesutrymmet finns dessutom tre drop-in arbetspunkter som kan användas som tillfälliga arbetsplatser.

